

KOLEKTÍVNA SPRÁVA PRÁV PODĽA NOVÉHO AUTORSKÉHO ZÁKONA

JUDr. Zuzana Adamová, PhD.*

Je neuveriteľné, že kolektívna správa práv existuje vo svete už viac ako dvesto rokov. Prvá organizácia kolektívnej správy¹ vznikla² dokonca skôr, ako bol v roku 1886 prijatý Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel.³ Hoci sa svet za ten čas, aj pod vplyvom nových digitálnych technológií, dramaticky zmenil, kolektívna správa práv funguje fakticky na rovnakých princípoch ako kedysi (samozrejme, v podstatne väčšom rozsahu). Na jednej strane to, samozrejme, môže znamenať, že ide o taký výborne zvolený nástroj správy práv, že nie je nutné ho nijako zásadne meniť. Na druhej strane, hoci to môže znieť paradoxne, viaceré štúdie poukazujú na to, že súčasná prax výkonu kolektívnej správy nenapĺňa očakávania žiadnej zo zúčastnených strán a kritika znie nielen od používateľov a širokej verejnosti, ale aj od autorov a iných nositeľov práv.⁴

---

* JUDr. Zuzana Adamová, PhD., je riaditeľkou Ústavu práva duševného vlastníctva a informačných technológií na Trnavskej univerzite, Právnickej fakulte. Tento článok je publikovaný v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0783/13 Duševné vlastníctvo a podpora kultúry, vzdelania, vedy a priemyslu v poznatko orientovanej spoločnosti. 1 *Ďalej aj OKS.*

² Kolektívna správa prostredníctvom organizácie kolektívnej správy sa prvýkrát uskutočnila vo Francúzsku v roku 1777 pre oblasť správy práv k dramatickým a literárnym dielam a v roku 1850 pre oblasť hudby. *Pozri FICSOR, M. Collective Management of Copyright and Related Rights.* WIPO, 2002, s. 18 - 19.

³ *Ďalej aj BD.*

⁴ *Pozri napr.* Pracovný dokument útvarov Komisie. Zhrnutie posúdenia vplyvu. Sprievodný dokument. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o kolektívnom riadení autorských a s nimi súvisiacich práv, ako aj o multiteritoriálnom udeľovaní licencií na hudobné diela s cieľom ich online využívania na vnútornom trhu. 11.7.2012 [SWD(2012)205 final] [online] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012SC0205&from=EN> [cit. 15.11.2015].

Napriek problémom, ktoré sa vyskytujú zrejme v každom štáte, v ktorom organizácie spravujúce práva autorov a iných nositeľov práv pôsobia, platí, že funkčný systém kolektívnej správy práv môže zohrávať významnú úlohu, ak ide o podporu kultúrnej diverzity.⁵ Tiež treba zdôrazniť, že ani nové technológie neprišli s alternatívou, ktorá by v plnom rozsahu nahradila organizácie kolektívnej správy.⁶ Keďže kolektívna správa práv sa považuje za významný pilier autorskoprávneho systému, je v záujme všetkých zúčastnených subjektov apelovať na jej funkčnosť, efektívnosť, transparentnosť, trvalú modernizáciu a dodržiavanie súťažných pravidiel. Uvedomujúc si tieto skutočnosti sa európske orgány rozhodli pre zásadný krok zlepšiť fungovanie kolektívnej správy práv v EÚ. V roku 2014 bola prijatá rozsiahla smernica,⁷ ktorá má vniesť harmonizáciu do problematiky, ktorej hlavným znakom je *teritoriálna rôznorodosť*. Smernica si kladie za cieľ predovšetkým zlepšiť štandardy riadenia a transparentnosti organizácií kolektívnej správy, aby nositelia práv mohli účinnejšie kontrolovať tieto organizácie a prispieť k zefektívneniu ich spravovania, ako aj uľahčiť

GERVAIS, D. (ed.) *Collective Management of Copyright and Related Rights*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006. Na Slovensku na problémy kolektívnej správy práv v rámci projektu KOKSO poukázal European Information Society Institute (EISI), *pozri* Správa o fungovaní organizácií kolektívnej správy na Slovensku: 12 návrhov na reformu. [online] September 2014. <http://eisionline.org/index.php/sk/projekty-m/dusevne-vlastnictvo-m/kokso/79-sprava-kokso> [cit. 15.11.2015]. K reakcii Slovenského ochranného zväzu autorského pre práva k hudobným dielam (SOZA) na správu EISi *pozri* Čo je zlé na Správe EISi k fungovaniu kolektívnej správy na Slovensku. [online] 22.9.2014. http://www.lexforum.sk/509#_ftn1 [cit. 15.11.2015]. K reakcii EISi na reakciu SOZA *pozri* Reakcia na stanovisko SOZA k Správe EISi. [online] 23.9.2014. <http://www.eisionline.org/images/ReakciaSOZA.pdf> [cit. 15.11.2015].

⁵ GRABER, Ch. B. Collective Rights Management, Competition Policy and Cultural Diversity: EU Lawmaking at a Crossroads. *The WIPO Journal*, 2012, Vol. 4, 1, s. 35 – 43. [online] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2214572 [cit. 15.11.2015].

⁶ V porovnaní napríklad so systémami digitálnej správy práv.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/26/EÚ z 26.2.2014 o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu (ďalej len **smernica o kolektívnej správe alebo smernica**).

poskytovanie multiteritoriálnych licencií na práva autorov na hudobné diela organizáciami kolektívnej správy na účely poskytovania online služieb.

V nadväznosti na legislatívny zámer⁸ prijala Slovenská republika v tomto roku nový autorský zákon,⁹ ktorý transponuje smernicu o kolektívnej správe a od 1.1.2016 zrušuje platný autorský zákon (2003).¹⁰ Ako sa uvádza v legislatívnom zámere, „[K]olektívna správa práv sa musí vo všetkých odvetviach prispôbiť požiadavkám efektívnosti, presnosti, transparentnosti a spoľahlivosti služieb poskytovaných nositeľom práv a používateľom. Organizácie kolektívnej správy by mali prispôbovať metódy svojej činnosti v prospech tvorcov, poskytovateľov služieb, spotrebiteľov a európskeho hospodárstva ako celku, s cieľom zabezpečiť primerané poskytovanie služieb, ktoré využívajú diela alebo iné predmety ochrany chránené autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom na vnútornom trhu. Keďže organizácie kolektívnej správy poskytujú licencie na použitie predmetov ochrany v mene domácich aj zahraničných nositeľov práv, ich fungovanie má zásadný vplyv na využívanie týchto práv na celom vnútornom trhu. V súvislosti s fungovaním organizácií kolektívnej správy je potrebné klásť dôraz na ich transparentnosť, riadenie, zaobchádzanie s finančnými príjmami za použitie predmetov ochrany vybranými na účet nositeľov práv a zodpovednosť voči ich členom všeobecne. Je dôležité, aby sa organizácie kolektívnej správy prispôbili potrebám jednotného trhu.“

V prvej časti tohto článku stručne predstavíme právnu úpravu kolektívnej správy v EÚ. Predmetom druhej časti bude analýza vybraných ustanovení nového autorského zákona týkajúcich sa kolektívnej správy práv. Cieľom bude celkové posúdenie, ako sa naplnili plány vy-

---

⁸ Rokovanie vlády Slovenskej republiky. *Návrh legislatívneho zámeru autorského zákona*. 23.10.2013 (termín schválenia) [online]. <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22932> [cit. 15.11.2015].

⁹ Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon (ďalej len **NAZ** alebo **nový autorský zákon**).

¹⁰ Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len **AZ** alebo **platný AZ** alebo **platný autorský zákon**).

týčené v legislatívnom zámere, ako aj analýza obsahového spracovania niektorých transponovaných ustanovení. Hoci to nebol pôvodný plán, v konečnom dôsledku sa najväčšia pozornosť venuje inštitútu označovanému ako rozšírená licencia (*angl.* extended collective license). Ide o ustanovenie, ktoré bolo už skôr označené za najväčší problém nového autorského zákona,¹¹ a v tomto článku mu budeme venovať väčší priestor. Spomenuté sú však aj ďalšie inštitúty a ustanovenia upravené v novom autorskom zákone, ktoré sú z hľadiska kolektívnej správy práv významné.

1. Kolektívna správa práv v európskom práve

Regulácia kolektívnej správy v práve EÚ¹² bola donedávna minimálna a predchádzajúce smernice obsahujú len veľmi málo ustanovení, ktoré by sa jej priamo týkali.¹³ Smernica o nájomnom a výpožičnom práve napríklad ustanovuje, že primeraná odmena za nájomné právo *môže byť vykonávaná kolektívne*.¹⁴ Káblová a satelitná smernica upravená, že právo na káblovú retransmisiu *môže byť vykonávané iba prostredníctvom organizácie kolektívnej správy*.¹⁵ Smernica o opätovnom

¹¹ ADAMOVIČ, Z. *18 najvýznamnejších zmien v novom autorskom zákone*. Lexforum. 20.5.2015 [online] <http://www.lexforum.cz/537> [cit. 15.9.2015].

¹² *Bližšie* GUIBAULT, L., van GOMPEL, S. Collective Management in the European Union. In: GERVAIS, D. *Collective Management of Copyright and Related Rights*. 2. vyd. Kluwer Law International, 2010, s. 3. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1984015 [cit. 15.11.2015].

¹³ Obdobne aj na medzinárodnej úrovni sa revidovaný Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel a Medzinárodný dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a vysielajúcich organizácií (ďalej len **RD**) sotva dotýkajú kolektívnej správy práv, a to výnimkami podľa čl. 11bis ods. 2 a čl. 13 ods. 1 BD a čl. 12 RD, ktoré ustanovujú, že členské štáty môžu určiť podmienky, za ktorých budú určité práva vykonávané.

¹⁴ Článok 4 ods. 3 a 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/115/ES z 12.12.2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva.

¹⁵ Článok 9 ods. 1 smernice Rady č. 93/83/EHS z 27.9.1993 o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní.

predaji umeleckého diela zase ustanovuje fakultatívnu alebo obligatórnu kolektívnu správu práva na odmenu pri opätovnom predaji umeleckého diela.¹⁶ Smernica o autorskom práve v informačnej spoločnosti sa síce výslovne nezmieňuje o kolektívnej správe práv, avšak vyzýva na podporu kolektívnych licenčných zmlúv, keď vysielatelia v rámci služieb na požiadanie (*angl.* on-demand services) sprístupňujú svoje rozhlasové a televízne produkcie, ktoré obsahujú ako svoju integrálnu súčasť hudbu z komerčných zvukových záznamov.¹⁷ Táto smernica tiež apeluje, aby vo svetle požiadaviek vyplývajúcich z digitálneho prostredia bolo zabezpečené, že OKS dosiahnu vyššiu úroveň racionalizácie a transparentnosti v súlade s pravidlami súťaže.¹⁸ K zásadnejšej legislatívnej úprave nedošlo ani v rámci smernice o osirelých dielach,¹⁹ ktorá len v súvislosti s obchodne nedostupnými dielami (*angl.* out-of-commerce works) v recitáli 4 spomína dohody uzatvorené s organizáciami kolektívnej správy; inak sa však kolektívnej správy nijako netýka.²⁰

Hoci sa prostredníctvom Súdneho dvora EÚ²¹ a rozhodnutí Európskej komisie na základe právnych predpisov o hospodárskej súťa-

---

ní a káblovej retransmisii; ďalej len **káblová a satelitná smernica**. Pozri tiež čl. 1 ods. 4 uvedenej smernice, ktorý obsahuje samotnú definíciu pojmu „organizácia kolektívnej správy“.

¹⁶ Článok 6 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/84/ES z 27.9.2001 o práve ďalšieho predaja v prospech autora pôvodného umeleckého diela. Smernica tiež vyžaduje väčšiu transparentnosť a efektívnosť vo vzťahu k aktivitám organizácií kolektívnej správy pri inkasovaní odmeny pri opätovnom predaji umeleckého diela (recitál 28 predmetnej smernice).

¹⁷ Recitál 26 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len smernica o autorskom práve v informačnej spoločnosti).

¹⁸ Recitál 17 smernice o autorskom práve v informačnej spoločnosti. V zmysle recitálu 18 smernica o autorskom práve v informačnej spoločnosti platí bez toho, aby boli dotknuté tie ustanovenia v členských štátoch, ktoré sa týkajú spravovania práv, ako sú rozšírené kolektívne licencie [*angl.* extended collective licences].

¹⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2012/28/EÚ z 25.10.2012 o určitých povolených spôsoboch použitia osirelých diel (ďalej len smernica o osirelých dielach).

²⁰ Recitál 24 smernice o osirelých dielach.

²¹ Ďalej aj SDEÚ.

ži vyvinuli dôležité zásady týkajúce sa ich správy a transparentnosti,²² tieto zásady sa v EÚ neuplatňujú jednotne a správne. Ako vyplynulo z posúdenia vplyvu vypracovaného Európskou komisiu,²³ kontroly a rovnováhy vo fungovaní OKS sú nedostatočné, nositelia práv nie sú plne informovaní o činnostiach svojich organizácií a nemôžu nad nimi vykonávať zmysluplnú kontrolu, najmä pri výbere honorárov, nakladaní s nimi a ich rozdeľovaní. Preukázala sa aj slabá finančná správa, pričom autorské honoráre splatné nositeľom práv sa zhromažďujú s nedostatočným dohľadom a/alebo sa s nimi nenakladá správne.

Tvorba nástroja na reguláciu problematiky kolektívnej správy práv sa stala súčasťou agendy Európskej komisie minimálne od publikovania Zelenej knihy v roku 1995.²⁴ Legislatívnu iniciatívu týkajúcu sa harmonizácie kolektívnej správy práv v Európe privítali autori a iní nositelia práv, ako aj používatelia a zástupcovia biznis sektora. Napriek časovému sklzu,²⁵ ktorý sprevádzal prípravu tohto legislatívneho aktu, boli očakávania pomerne veľké, hoci bolo jasné, že pôjde o ná-

---

²² *Bližšie napr.* ADAMOVÁ, Z. Kolektívna správa autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom. In: ŠVIDROŇ, J., ADAMOVÁ, Z., ŠKREKO, A., NÁVRAT, M. *Právo duševného vlastníctva v informačnej spoločnosti a v systéme práva*. Bratislava: VEDA, 2009, s. 158 a nasl. KRÁLIČKOVÁ, B. Súkromnoprávne aspekty protimonopolného práva. Bratislava: VEDA, 2012, s. 96 – 102.

²³ Pracovný dokument útvarov Komisie. Zhrnutie posúdenia vplyvu. Sprievodný dokument. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o kolektívnom riadení autorských a s nimi súvisiacich práv, ako aj o multiteritoriálnom udeľovaní licencií na hudobné diela s cieľom ich online využívania na vnútornom trhu. 11.7.2012 [SWD(2012)205 final] [online] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012SC0205&from=EN> [cit. 15.11.2015].

²⁴ GUIBAULT, L., van GOMPEL, S. Collective Management in the European Union. In: GERVAIS, D. *Collective Management of Copyright and Related Rights*. 2. vyd. Kluwer Law International, 2010, s. 3. [online]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1984015 [cit. 15.11.2015].

²⁵ Pôvodne sa text smernice očakával v roku 2010, avšak Európska komisia predložila jej návrh až v júli 2012 ako kľúčový bod Digitálnej Agendy pre Európu. *Pozri* Directive of the European Parliament and of the Council on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing of rights in musical works for online uses in the internal market (COM(2012) 372 final) [online]. 11.7.2012. http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/management/com-2012-3722_en.pdf [cit. 15.11.2015].

ročnú úlohu. Kolektívna správa práv sa totiž v jednotlivých štátoch EÚ vyznačuje značnou rôznorodosťou vo forme organizácií, vnútornej štruktúre, práve a povinnostiach upravených v národných poriadkoch či v miere a intenzite dohľadu nad ich výkonom. Aktuálne funguje v EÚ viac ako 250 organizácií²⁶ a napríklad len v Poľsku je 14 organizácií, ktoré získali oprávnenie na výkon kolektívnej spravy práv.²⁷ Organizácie kolektívnej spravy pôsobiace v EÚ vyberú ročne okolo 5 miliárd eur. Väčšina týchto príjmov je v rukách asi 70 OKS v EÚ, pričom príjem sa odvádza najmä z hudobnej tvorby (viac ako 80 percent v prípade autorských spoločností).²⁸

Výsledok legislatívnych prác vo forme návrhu smernice²⁹ však bol prijatý rozpačito, čo potvrdzujú viaceré negatívne odborné reakcie na čele so stanoviskom Inštitútu Maxa Plancka pre právo duševného vlastníctva a súťažné právo.³⁰ Osobitne sa napríklad kritizovalo, že nebola výslovne zakotvená kontrakčná povinnosť organizácií kolektívnej spravy voči používateľom. Tá by sa mala vzťahovať nielen na povinnosť uzatvárať zmluvy s používateľmi, ale aj na prevzatie zastupovania

²⁶ Directive on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing – frequently asked questions [online]. 4.2.2014. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-79_en.htm [cit. 15.11.2015].

²⁷ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Collective Management [online]. <http://www.copyright.gov.pl/pages/main-page/copyright-in-poland/collective-management.php> [cit. 15.11.2015].

²⁸ Directive on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing – frequently asked questions [online]. 4.2.2014. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-79_en.htm [cit. 15.11.2015].

²⁹ Návrh. Smernica Európskeho parlamentu a Rady o kolektívnej správe autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom a o poskytovaní multiteritoriálnych licencií na práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu. COM (2012)372.

³⁰ DREXL, J., NÉRISSON, S., TRUMPKE, F., HILTY, R. Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Collective Management of Copyright and Related Rights and Multi-Territorial Licensing of Rights in Musical Works for Online Uses in the Internal Market COM (2012)372. In: *Max Planck Institute for Intellectual Property & Competition Law Research Paper* [online]. 16.1.2013, č. 13-04. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2208971 [cit. 15.11.2015].

nositeľov práv. Táto povinnosť je zakotvená i v platnom slovenskom autorskom zákone (2003), ktorý upravuje, že organizácia kolektívnej správy je *povinná* riadne, s náležitou odbornou starostlivosťou a v rozsahu udeleného oprávnenia uzatvárať s používateľmi alebo s osobami oprávnenými obhajovať záujmy v nich združených používateľov, ktorí používajú predmety ochrany, alebo s osobami povinnými uhrádzať náhradu odmeny podľa tohto zákona za *primeraných a rovnakých podmienok zmluvy* [...].³¹ Podľa názoru inštitútu Maxa Plancka je nedostatkom aj to, že návrh smernice neupravoval kontraktnú povinnosť voči nositeľom práv (povinnosť zastupovania) a nezobral do úvahy zákonné práva na odmenu (remuneračné práva) ani prípady povinnej kolektívnej správy práv. Kritike však boli podrobené i ďalšie nedostatky.

Európsky parlament začiatkom roka 2014 prijal smernicu, ktorej hlavným účelom je úprava fungovania organizácií kolektívnej správy v ich transparentnosti, správe a nakladaní s príjmami vybranými na účet nositeľov práv. Rozsah smernice je značne nadštandardný,³² čo je zjavné už z toho, že sa delí na hlavy, na kapitoly a až následne na jednotlivé články v počte 45, čomu predchádza 58 recitálov. Smernica zahŕňa viaceré oblasti výkonu kolektívnej správy v klasickej štruktúre:

- vzťahy OKS k nositeľom práv (a súvisiaca problematika spravovania príjmov),
- vzťahy s používateľmi,

³¹ Ustanovenie § 81 ods. 1 písm. h) AZ. V zmysle nového autorského zákona sa primerané a nediskriminačné podmienky vzťahujú aj na odmeny upravené v sadzobníku odmien príslušnej organizácie kolektívnej správy. Cf. § 169 ods. 1 NAZ.

³² Vzhľadom na rozsah smernice iniciovalo napríklad Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska aj verejnú konzultáciu. V tejto súvislosti príslušný Úrad duševného vlastníctva publikoval štúdiu o kolektívnej správe práv, ktorá je sumárom odpovedí respondentov v rámci konzultácie. Tiež sa v nej nastavuje navrhovaný prístup vlády, ako transponovať smernicu o kolektívnej správe. Pozri Intellectual Property Office, *Collective rights management in the Digital Single Market: Government response*. [online]. 20.7.2015. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/446772/response-crm-directive.pdf [cit. 15.11.2015].

- vzťahy medzi organizáciami (spravovanie práv v mene iných organizácií kolektívnej správy),
- transparentnosť a podávanie správ.

Osobitne je v samostatnej hlave smernice upravená komplexná problematika poskytovania multiteritoriálnych licencií na online práva na hudobné diela organizáciami kolektívnej správy. Regulovaná je aj oblasť opatrení na presadzovanie, čím sa rozumejú postupy na podávanie sťažností, postupy alternatívneho riešenia sporov, výmena informácií a pod.

Smernica zavádza viaceré reformy do oblasti kolektívnej správy práv, pričom v niektorých prípadoch bola inšpiráciou národná prax, v iných prípadoch išlo o plne novátorský prístup, a to najmä v prekonaní princípu teritoriality zavedením cezhraničného poskytovania licencií na účely použitia na internete (online). Do smernice sa ďalej zakotvila možnosť vybrať si OKS v rámci celej EÚ bez ohľadu na štátnu príslušnosť a členský štát pobytu alebo sídla. Organizácia kolektívnej správy je v takomto prípade povinná spravovať takéto práva (povinnosť zastupovania), ak objektívne neodôvodnila odmietnutie správy (čl. 5 ods. 2 smernice). Takýmto objektívnym dôvodom môže byť napríklad skutočnosť, že OKS v danom odbore alebo vo vzťahu ku konkrétnemu predmetu ochrany kolektívnu správu nevykonáva. V tomto prípade však ide skôr len o potvrdenie záverov SDEÚ, ktorý už v roku 1982 vo veci *GVL* považoval opačný prístup za diskriminačný, keďže OKS nie je oprávnená odmietnuť prevzatie zastúpenia nositeľa práv z iného členského štátu EÚ.³³

Okrem slobodnej voľby organizácie ide aj o slobodnú voľbu rozsahu zastupovania v súvislosti s právami, kategóriami práv a druhmi diel.

---

³³ Nemecká organizácia kolektívnej správy GVL odmietala svojho času ochranu interpretov, ktorí nemali trvalý pobyt v Nemecku. SDEÚ však rozhodol, že organizácia v dominantnom postavení nie je oprávnená vylúčiť zastupovanie nositeľa práv z iného členského štátu. Na druhej strane by tiež nemala obmedzovať možnosť člena opustiť organizáciu pripojením sa k organizácii iného členského štátu. Rozhodnutie Európskeho súdneho dvora vo veci 7/82 *Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH* proti Komisia Európskych spoločností [1983].

Slobodná voľba rozsahu je upravená v čl. 5 ods. 3 smernice³⁴ a zabezpečuje, aby boli nositelia práv, ktorých zastupuje OKS, zároveň oprávnení individuálne udeliť licenciu aj na nekomerčné účely. To umožňuje okrem iného aj paralelné využívanie verejných licencií (napr. Creative Commons) popri výkone práv prostredníctvom organizácie kolektívnej správy na komerčné účely.³⁵ Takéto snahy sa doteraz stretli s pozitívnym prístupom zo strany OKS len výnimočne v niektorých pilotných projektoch spolupráce s Creative Commons, pričom menovať možno holandskú organizáciu BUMA-STEMRA, dánsku KODA, švédsku STIM alebo francúzsky SACEM.³⁶ Okrem individuálneho udeľovania súhlasu na nekomerčné účely by samozrejmosťou malo byť aj rozdelenie repertoáru, ktorý bude OKS zastupovať, a tiež vyňatie práv, ktoré si bude nositeľ práv spravovať individuálne. Aj v tomto prípade možno nájsť paralelu v minulosti. Napríklad organizácia SACEM modifikovala svoje členské pravidlá a umožnila individuálnu správu konkrétnych práv po spore s hudobnou skupinou Daft Punk.³⁷ Vo vzťahu k rozsahu

³⁴ Cf. recitál 19 smernice o kolektívnej správe.

³⁵ Bližšie HORÁK, F. Veřejné licence a kolektivní správa práv. In: *Revue pro právo a technologie*. 2013, Roč. 4, 8, s. 96.

³⁶ Collecting Society Projects. In: *Wiki. Creative commons* [online]. 25.9.2013. https://wiki.creativecommons.org/Collecting_Society_Projects [cit. 15.11.2015]. Myška v súvislosti so spomenutými pilotnými projektmi upozorňuje, že pre nastavenie celého systému bola kruciálna definícia toho, čo sa rozumie nekomerčným použitím. Samotné licencie Creative Commons pod nekomerčným použitím rozumejú také použitie, ktorého „primárnym účelom nie je získanie priameho alebo nepriameho obchodného prospechu alebo iného peňažného plnenia“. Keďže táto relatívne vágna definícia vo väčšine pilotných projektov nepostačovala, v niektorých prípadoch boli vypracované detailnejšie kritériá. MYŠKA, M. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 141 – 142.

³⁷ V spore svetoznámej hudobnej skupiny Daft Punk žalujúcej francúzske organizáciu kolektívnej správy SACEM dvaja hudobníci tvrdili, že došlo k porušeniu článku 82 Zmluvy o Európskych spoločenstvách (ďalej ZES), keďže sa im neumožnilo ponechať si niektoré svoje práva na individuálnu správu. Komisia zastávala názor, že SACEM zneužil svoje dominantné postavenie a že kvôli technologickým výhodám nebol zákaz individuálnej správy práv absolútne nevyhnutný a založený na objektívnych skutočnostiach. Z týchto dôvodov Komisia konštatovala, že došlo k porušeniu súťažných predpisov. No keďže SACEM modifikoval svoje členské pravidlá a umožnil individuálnu správu osobitných práv, Komisia ďalej

spravovaných práv zase SDEÚ vo veci C-127/73 *BRT/SABAM* rozhodol, že môže dôjsť k zneužívaniu dominantného postavenia zo strany OKS, ak vyžaduje od svojich členov také postúpenie práv, ktoré nie je nevyhnutné pre naplnenie jej poslania (prvok zneužitia postavenia) a na účinnú ochranu práv a záujmov ich členov.³⁸ V rozhodnutí *BRT* sa SDEÚ okrem iného vyjadril aj k obmedzovaniu slobody nositeľov práv stať sa členmi alebo opustiť organizáciu kolektívnej správy. V zmysle tohto rozhodnutia nemôže OKS odmietnuť členstvo bez objektívneho zdôvodnenia. Rovnako je neakceptovateľné povinné zastúpenie na dlhé obdobie po skončení členstva.

Základný princíp transparentnosti je zakotvený v čl. 13 ods. 1 smernice, v zmysle ktorého členské štáty EÚ zabezpečia, aby každá OKS pravidelne, dôsledne a presne rozdeľovala a vyplácala sumy náležiacie nositeľom práv. Prerozdeľovanie sa má uskutočniť najneskôr do deviatich mesiacov od skončenia finančného roka, v ktorom OKS príjem z práv vybrala.

Pri poskytovaní multiteritoriálnych licencií smernica vyžaduje, aby príslušná OKS najprv splnila určité kritériá a až potom bola oprávnená poskytovať takéto licencie. Okrem iného musí byť schopná presne určiť hudobné diela, ktoré je oprávnená zastupovať [čl. 24 ods. 2 písm. a) smernice]. Podľa čl. 30 smernice sa vyžaduje, aby OKS ponúkajúca multiteritoriálne licencie s ohľadom na svoj vlastný repertoár akceptovala požiadavku inej OKS poskytovať repertoár spoločnosti na multilicencovanie za rovnakých podmienok.

Smernica reguluje aj minimálne požiadavky súvisiace so štruktú-

---

nepokračovala v tejto otázke. Členovia organizácie SACEM sú teraz oprávnení uplatniť si čiastočné vyňatie prevedených práv, hoci na druhej strane, SACEM je oprávnený ponechať si možnosti na monitorovanie toho, ktorí autori si želajú spravovať určité práva individuálne, a prečo. Rozhodnutie Komisie z 12.8.2002 vo veci COMP/C2/37.219 *Banghalter & Homem Christo (Daft Punk) proti SACEM*. SG(2002)231176. *Bližšie ADAMOVIČ, Z. Kolektívna správa práv v digitálnej dobe*. In: *Duševné vlastníctvo*. 2008, roč. 12, 1, s. 31 – 35.

³⁸ Body 9 a 10 rozsudku Súdneho dvora EÚ z 27.3.1974 vo veci C-27/73 *Belgische Radio en Televisie a société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs proti SV SABAM a NV Fonior*.

rou správy OKS, konkrétne povinnosť OKS zabezpečiť dohľad nad správou, ustanovenia týkajúce sa hlasovania a právo dať splnomocnenie zástupcovi, aby vykonával svoje právo hlasovať na valnom zhromaždení.

Okrem organizácií kolektívnej správy [čl. 3 a) smernice] sa upravuje aj postavenie tzv. *nezávislého subjektu správy* [čl. 3 b) smernice]. Tým je každá organizácia oprávnená na základe zákona alebo postúpenia, licencie či inej zmluvnej dohody spravovať autorské práva alebo práva súvisiace s autorskými právami v mene viacerých nositeľov práv a v záujme spoločného prospechu týchto nositeľov práv ako svoj jediný alebo hlavný účel, ktorá nie je vo vlastníctve ani pod kontrolou nositeľov práv a má štruktúru na základe ziskovosti. Rozdiel medzi nezávislým subjektom správy a OKS je v tom, že kým OKS je vo vlastníctve alebo pod kontrolou svojich členov *a/alebo* má štruktúru na neziskovom základe, pri nezávislom subjekte správy musia byť splnené dve podmienky – subjekt *nesmie* byť vo vlastníctve ani pod kontrolou nositeľov práv a zároveň *musí* mať štruktúru na základe ziskovosti. Recitál 16 smernice upravuje, že audiovizuálni producenti, producenti nahrávok, vysielatelia a vydavatelia by sa nemali pokladať za nezávislé subjekty správy. Podobne to platí aj o manažéroch a agentoch autorov a výkonných umelcov, ktorí konajú ako sprostredkovatelia, keďže ani oni nespravujú práva v zmysle stanovovania sadzieb, poskytovania licencií alebo vyberania finančných prostriedkov od používateľov. Dnes je veľmi ťažké presne špecifikovať, koho vlastne možno považovať za nezávislý subjekt práva, keďže od klasickej OKS sa odlišuje fakticky len tým, že má štruktúru na základe ziskovosti (napríklad či by mohlo ísť o subjekty typu CELAS alebo PAECOL).³⁹ Podľa nášho názoru bolo

³⁹ Cf. bod 27 DREXL, J., NÉRISSON, S., TRUMPKE, F., HILTY, R. Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Collective Management of Copyright and Related Rights and Multi-Territorial Licensing of Rights in Musical Works for Online Uses in the Internal Market COM (2012)372. In: *Max Planck Institute for Intellectual Property & Competition Law Research Paper* [online]. 16.1.2013, č. 13-04. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2208971 [cit. 15.11.2015].

pôvodnou myšlienkou regulovať také subjekty, ako sú veľké produkčné domy, ktoré sú s využitím digitálnej správy práv už dnes samy schopné spravovať väčšinu práv „svojich“ umelcov. Recitál 16 smernice však túto alternatívu vylučuje.

Smernica však prináša množstvo ďalších nových úprav zameraných na najrôznejšie aspekty kolektívnej správy. Legislatívci sa rozhodne neriadili pravidlom „menej je viac“. Niektoré články smernice sú vskutku až otrockými reguláciami, ktoré v mnohých štátoch narazia na problematickú transpozíciu. Iné, zásadné veci zase v smernici absentujú.

2. Nový autorský zákon a kolektívna správa práv

Od januára 2016 nadobudne na Slovensku účinnosť nový autorský zákon č. 185/2015 Z. z. z dielne Ministerstva kultúry SR.⁴⁰ Hoci zákon nemožno označiť ako reformný, prináša niekoľko zmien,⁴¹ pričom značná časť sa týka práve kolektívnej správy práv. Slovenská republika transponovala smernicu o kolektívnej správe, čo do značnej miery ovplyvnilo novú úpravu tejto oblasti. Návrh nového autorského zákona bol predložený 22. decembra 2014 na medzirezortné pripomienkové konanie,⁴² avšak následne došlo k viacerým zásadným zmenám v texte

---

⁴⁰ Ďalej len **MKSR**.

⁴¹ Bližšie ADAMOVÁ, Z. 18 najvýznamnejších zmien v novom autorskom zákone. Lexforum. 20.5.2015 [online] <http://www.lexforum.cz/537> [cit. 15.9.2015]. Pozri tiež Ministerstvo kultúry SR, *Nový autorský zákon*. [online]. 22.9.2015 <http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/media-audiovizia-a-autorske-pravo-/autorske-pravo/novy-autorsky-zakon--2c2.html> [cit. 15.9.2015]. Čarnogurský ULC Law Firm, *Nový autorský zákon*. Pro Bono, 2015, 7. [online] <http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/ine/5375-novy-autorsky-zakon> [cit. 15.9.2015]. HULE | BACHMAYER-HEYDA | NORDBERG, *Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon*. [online]. <http://www.hbn-legal.at/index.php/news-reader-sk/items/novy-autorsky-zakon.html> [cit. 15.9.2015].

⁴² Návrh nového autorského zákona v znení predloženom na medzirezortné pripomienkové konanie [online]. 22.12.2014 <https://lt.justice.gov.sk/Document/DocumentDetails.aspx?instEID=-1&matEID=7909&docEID=406865&docFormEID=-1&docTypeEID=1&langEID=1&tStamp=20141222101400860> [cit. 15.9.2015] (ďalej len **návrh NAZ do MPK**).

zákona. Tie sa podstatne dotýkali aj problematiky kolektívnej správy práv, pričom prepracovaná verzia návrhu zákona bola 27. marca 2015 predložená na schválenie Legislatívnou radou vlády SR.⁴³ Predmetom ďalšieho textu sú vybrané oblasti kolektívnej správy práv, ktoré možno považovať za osobitne významné z hľadiska právnej teórie aj praxe:

- postavenie zastupovaných nečlenov OKS,
- kontrakčná povinnosť voči nositeľom práv,
- kontrakčná povinnosť voči používateľom,
- hromadná licenčná zmluva uzatváraná OKS,
- rozšírená licencia,
- podmienky na udelenie oprávnenia na výkon kolektívnej správy práv,
- spoločná správa práv,
- výška odmeny v zmluvách uzatváraných OKS,
- sankcie voči OKS.

2.1 Postavenie zastupovaných nečlenov organizácie kolektívnej správy

Autorov a iných nositeľov práv by sme z hľadiska ich vzťahu k organizácii kolektívnej správy (vzťah dovnútra) mohli rozdeliť na tri kategórie:

- nezastupovaný,⁴⁴
- zastupovaný, ktorý *nie je* členom OKS a
- zastupovaný, ktorý *je* zároveň členom OKS.

---

⁴³ Návrh nového autorského zákona v znení predloženom na rokovanie vlády SR [online]. 27.3.2015 <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialHome.aspx?instEID=-1&matEID=7909&langEID=1> [cit. 15.9.2015] (ďalej len **návrh NAZ na LRV**). Návrh zákona vláda schválila s menšími zmenami 15.4.2015. K legislatívnemu procesu na úrovni Národnej rady Slovenskej republiky vrátane dôvodovej správy pozri [online]. <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5446> [cit. 15.9.2015].

⁴⁴ Aj nezastupovaný nositeľ práv je v určitých prípadoch vo vzťahu k OKS. Na zreteli je potrebné mať prípady *povinnej* kolektívnej správy a prípady *rozšírenej* licencie, ktoré sú popísané v ďalšom texte.

V prípade zmluvného zastúpenia je teda potrebné rozlišovať, či je zastupovaný nositeľ práv zároveň aj členom OKS. To znamená byť členom občianskeho združenia (keďže na Slovensku všetky OKS pôsobia v rámci tejto právnej formy) a podieľať sa na fungovaní OKS vrátane súvisiacich právomocí, ako je napríklad právo rozhodovať o pravidlách rozúčtovacieho poriadku, o spôsobe udeľovania licencií, o sadzobníku, o vytváraní a rozpúšťaní rezervného fondu atď. Inými slovami, byť členom OKS znamená reálnu možnosť rozhodovať o fungovaní kolektívnej správy práv v rámci príslušnej organizácie. Samozrejme, toto právo je oklieštené tým, v akej štruktúre sa príslušný nositeľ práv nachádza, keďže napríklad kvôli konfliktu záujmov *môžu/musia* byť niektoré právomoci obmedzené.

Žiadny nositeľ práv nemôže byť nútený k členstvu v OKS, a preto je OKS povinná prevziať zastupovanie aj takého nositeľa práv, ktorý nechce byť jej členom. V praxi však nastávajú skôr opačné problémy, keď chce nositeľ práv participovať na fungovaní kolektívnej správy, ale nie je členom OKS. V mnohých prípadoch sa ním môže stať iba pri splnení náročných kritérií, ktoré fakticky úplne alebo do veľkej miery členstvo vylučujú. Ako praktický problém možno menovať situáciu, keď sa nositeľ práv domnieva, že prerozdelenie vybraných príjmov je diskriminačné k niektorej kategórii predmetov ochrany alebo k spôsobu použitia, no nemá reálnu možnosť domôcť sa zmeny. Sám v rámci podanej reklamácie môže riešiť, či je jeho *vlastné* vyúčtovanie v súlade s internými pravidlami OKS, ale nevie a nemôže participovať na výkone kolektívnej správy, najmä na zmene celkového systému. Niektoré OKS na Slovensku nerobia rozdiely medzi spomenutými dvoma kategóriami subjektov a fakticky každý zastupovaný nositeľ je aj členom organizácie. No napríklad SOZA má pomerne prísne podmienky pre členstvo a ten, kto ich nesplní, je evidovaný len ako *čakateľ* na členstvo bez možnosti participácie vo výkonných alebo dozorných orgánoch SOZA.⁴⁵

---

⁴⁵ Podľa čl. 5.4 stanov SOZA, [Č]lenom SOZA sa stáva čakateľ, ktorý si plní základné povinnosti vyplývajúce zo Stanov a zo zmluvy o zastupovaní a: a) ktorý je zastupovaný po dobu najmenej štyroch rokov a v jednom roku (ktoromkoľvek) dosiahol jeho

Smernica vo svojom recitáli 21 upravuje, že „[S] cieľom chrániť tých nositeľov práv, ktorých práva sú priamo zastupované organizáciou kolektívnej správy, ale ktorí nespĺňajú jej požiadavky na členstvo, je vhodné vyžadovať, aby sa určité ustanovenia smernice týkajúce sa členov, vzťahovali aj na takýchto nositeľov práv. Členské štáty by takisto mali mať možnosť poskytnúť takýmto nositeľom práv právo zúčastňovať sa na rozhodovacom procese organizácie kolektívnej správy.“ Smernica jasne rozdeľuje uvedené dve kategórie subjektov, čo vyplýva aj z názvu kapitoly I hlavy II *Zastupovanie nositeľov práv a členstvo a štruktúra organizácií kolektívnej správy*. Smernica však, s výnimkou čl. 7 smernice neupravuje, ktoré konkrétne právomoci by mali mať aj nečlenovia, pričom toto rozhodnutie ponecháva na členských štátoch.

Návrh nového autorského zákona vo verzii predloženej na MPK bral do úvahy túto požiadavku smernice. Na základe pripomienky organizácií kolektívnej správy však boli ustanovenia, ktorými sa priznávali niektoré práva týkajúce sa možnosti výkonu kolektívnej správy aj nečlenom, zrušené. Pôvodne sa napríklad upravovalo,⁴⁶ že valné zhromaždenie zvolá orgán riadenia z vlastného podnetu, na podnet orgánu vnútornej kontroly alebo najmenej piatich členov organizácie kolektívnej správy, alebo *pätnástich nositeľov práv zastupovaných podľa § 177, ktorí nemusia byť členmi organizácie kolektívnej správy*. Vo schválenom znení (resp. už vo verzii predloženej Legislatívnej rade vlády SR) sa

---

honoráre základnú sumu: – 670 eur v prípade autorov populárnej hudby a hudby špeciálnych funkcií, resp. – 335 eur v prípade autorov ostatných žánrov (ďalej len skrátené „základná suma“), alebo b) ktorého honoráre v priebehu dvoch po sebe nasledujúcich rokov dosiahli spolu dvojnásobok základnej sumy v bode a), alebo c) ktorého honoráre v priebehu troch po sebe nasledujúcich rokov dosiahli spolu trojnásobok základnej sumy v bode a), alebo d) je zastupovaný aspoň po dobu jedného roka a jeho honoráre dosiahli štvornásobok základnej sumy v bode a). Členom SOZA sa stane aj čakaťel z oblasti vážnej, dychovej, ľudovej a džezovej hudby ak: – v každom zo štyroch po sebe idúcich rokov má trvalé príjmy najmenej 85 eur alebo – v každom zo štyroch po sebe idúcich rokov má trvalé príjmy, ktoré aspoň v jednom roku presiahnu čiastku 170 eur. Podmienky vzniku a obnovenia členstva v SOZA : podľa čl. 5.4 Stanov SOZA [online]. 17.2.2010. http://soza.sk/fileadmin/documents/Podmienky_vzniku_a_obnovenia_clenstva_17_02_2010.pdf [cit. 15.11.2015].

⁴⁶ Ustanovenie § 173 ods. 2 návrhu NAZ do MPK.

toto ustanovenie nenachádza.⁴⁷ V návrhu nového autorského zákona vo verzii predloženej na MPK bolo ďalej ustanovenie,⁴⁸ podľa ktorého je členom valného zhromaždenia s hlasovacím právom každý člen organizácie kolektívnej správy a *každý nositeľ práv, ktorý je organizáciou kolektívnej správy zastupovaný podľa § 177*. Druhá polovica vety sa však v novom autorskom zákone (resp. už v návrhu predložennom na LRV) nenachádza.⁴⁹ Rovnako bolo úplne zrušené ustanovenie, ktoré riešilo uznášaniaschopnosť valného zhromaždenia OKS.⁵⁰ Vylúčenie nečlenov je badateľné aj pri internom dohľade, čo možno považovať za najväčší nedostatok. Pôvodne navrhované ustanovenie,⁵¹ že zloženie orgánu kontroly musí rešpektovať pomerné zastúpenie členov organizácie kolektívnej správy a nositeľov práv zastupovaných podľa § 177, bolo opätovne zrušené.⁵² V niektorých prípadoch by to však zásadne zmenilo zloženie orgánu dohľadu, keďže napríklad SOZA k 31. decembru 2014 zastupovala 2 317 autorov a vydavateľov, z toho bolo 836 členov a až 1 114 čakatel'ov.

Tieto úpravy v novom autorskom zákone hodnotíme pomerne negatívne, pretože považujeme za súčasť transparentnej a účelnej kolektívnej správy, aby aspoň v niektorých ohľadoch participovali na riadení, a najmä na dohľade, všetci zastupovaní nositelia práv, a nielen skupina členov organizácie. V ideálnej kolektívnej správe by dokonca dohľad mali byť oprávnení vykonávať aj nezastupovaní nositelia práv, ktorých práva vykonáva OKS zo zákona (napr. v rámci povinnej alebo rozšírenej kolektívnej správy). Títo nositelia práv však nemajú vôbec žiadnu možnosť vplývať na chod kolektívnej správy, i keď OKS spravujú značné množstvo finančných prostriedkov vybraných na účet týchto nezastupovaných nositeľov práv. V novom autorskom zákone sa však nevyužil ani priestor, ktorý výslovne odporúča smernica o kolektívnej správe (čl. 7 ods. 2 smernice).

---

⁴⁷ Cf. ustanovenie § 160 návrhu NAZ na LRV.

⁴⁸ Ustanovenie § 173 ods. 4 návrhu NAZ do MPK.

⁴⁹ Cf. § 160 ods. 4 návrhu NAZ na LRV.

⁵⁰ Ustanovenie § 173 ods. 6 návrhu NAZ do MPK.

⁵¹ Ustanovenie § 175 ods. 2 návrhu NAZ do MPK.

⁵² Cf. § 162 ods. 2 NAZ.

2.2 Kontrakčná povinnosť voči nositeľom práv

V platnom autorskom zákone (2003) sa povinnosť zastupovania týka ako zákonného zastupovania, tak aj zmluvného zastupovania. V prvom prípade ide o situáciu, keď je OKS povinná zastupovať každého nositeľa práv pri výkone jeho majetkových práv v rámci povinnej kolektívnej správy práv a na základe § 84 AZ (zastúpenie na základe zákona).⁵³ V druhom prípade ide o povinnosť prevzatia zastupovania, ak o to nositeľ práv požiada a preukáže, že bol jeho predmet ochrany použitý (zmluvné zastúpenie).⁵⁴

Povinnosť zmluvného zastupovania je však v čl. 5 ods. 2 smernice aj v novom autorskom zákone oklieštená. V zmysle § 164 ods. 1 NAZ je OKS povinná zastupovať za rovnakých podmienok a bez ohľadu na členstvo v OKS každého nositeľa práv pri výkone jeho majetkových práv v písomne dohodnutom rozsahu predmetov ochrany a v odbore kolektívnej správy práv v súlade s vydaným oprávnením, ak o to nositeľ práv požiada. *Organizácia kolektívnej správy môže odmietnuť zastupovanie nositeľa práv len na základe preukázaných objektívnych dôvodov, najmä ak by zastupovanie nositeľa práv bolo v rozpore s vydaným oprávnením alebo majetkové práva k predmetu zastúpenia nevznikli.* Druhá veta ustanovenia bola pridaná až po MPK a demonštratívny výpočet evokuje, že by mohlo ísť aj o iné prípady.

V rámci vzťahu medzi OKS a nositeľmi práv možno pripomenúť, že v tomto smere je určujúce najmä rozhodnutie Komisie, ktoré sa týka nemeckej organizácie GEMA. Rozhodnutie vo veci GEMA I⁵⁵ je významné minimálne z dvoch základných hľadísk. Po prvé stanovilo, že povinnosť, ktorou OKS vyžaduje od svojich členov previesť príliš široké kategórie práv, napr. výlučne previesť všetky ich súčasné a budúce práva s ohľadom na všetky kategórie práv celosvetovo, môže predstavovať zneužitie dominantného postavenia. Európska komisia v prípade GEMA I ďalej zdôraznila, že OKS nesmú diskriminovať jednotlivých

⁵³ Ustanovenie § 81 ods. 1 písm. a) AZ.

⁵⁴ Ustanovenie § 81 ods. 1 písm. b) AZ.

⁵⁵ Rozhodnutie komisie z 2.6.1971 vo veci 71/224/EEC GEMA I; OJ L 134 [1971].

nositeľov práv pri distribúcii príjmov. Komisia uviedla, že GEMA zneužila svoje dominantné postavenie, keď z príjmov vybraných z členstva ako celku vyplácala dodatočné odmeny len tým členom, ktorí boli riadnymi členmi počas najmenej troch rokov. Komisia tiež upravila, že OKS nemôžu odmietnuť prijať za členov príslušníkov iného členského štátu EÚ ani nemôžu ukladať diskriminačné podmienky týkajúce sa ich členských práv. Podľa Komisie takéto postupy musia byť automaticky považované za porušenie čl. 82 ZES, keďže sú v protiklade s princípom rovnakého zaobchádzania vyplývajúceho zo zákazu akejkoľvek diskriminácie na základe národnosti v článku 12 ZES. Navyše, odmietnutie akceptácie členstva príslušníkov iných členských štátov spadá priamo pod osobitný zákaz diskriminácie podľa európskeho súťažného práva, ako je to v čl. 82 písm. c) ZES.⁵⁶

Organizácia kolektívnej správy tak ani podľa nového autorského zákona nebude môcť odmietnuť prevzatie zastúpenia z dôvodov, ktoré sú subjektívneho charakteru, ako napríklad súdny spor vedený s nositeľom práv vo veci (ne)vyplatenia odmien, verejná kritika činnosti organizácie kolektívnej správy, či v prípade difamačných obvinení zo strany nositeľa práv voči konkrétnym pracovníkom OKS. V takomto prípade slúžia na ochranu iné inštitúty, a „sankcia“ vo forme neprevzatia zastúpenia by predstavovala porušenie ustanovení NAZ aj potenciálne porušenie súťažných pravidiel.

2.3 Kontrakčná povinnosť voči používateľom

Základnou črtou autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom vo všeobecnosti je právo ich nositeľa povoliť alebo zakázať použitie predmetu, na ktorý sa tieto práva vzťahujú. Nositeľ práv má výlučné právo neudelieť súhlas na použitie diela alebo iného predmetu ochrany, ale iba za predpokladu, že spravuje svoje práva individuálne.

---

⁵⁶ GUIBAULT, L., GOMPEL, S. van. Collective Management in European Union. In: GERVAIS, D. ed. *Collective Management of Copyright and Related Rights*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 121 – 122.

Len v takomto prípade sa môže slobodne rozhodnúť, či, a za akých finančných a iných podmienok, udelí používateľovi súhlas na použitie.⁵⁷ Takéto právo na odmietnutie udelenia súhlasu však v štátoch kontinentálnej Európy zaniká v momente, keď nositeľ prevedie svoje práva alebo keď udelí súhlas na spravovanie svojich práv organizácii kolektívnej správy (t. j. nechá sa zastúpiť). V okamihu, keď má OKS predmety ochrany vo svojom repertoári, je však povinná udeliť licenciu na používanie konkrétneho predmetu ochrany každému, kto sa zaviazal, že uhradí sadzbu za udelenie takéhoto súhlasu. V opačnom prípade by mohlo dôjsť nielen k narušeniu systému kolektívnej správy, ale aj ku konaniu v rozpore s pravidlami súťaže, pretože by organizácia mohla diskriminovať niektorého používateľa.

Platný autorský zákon (2003) je v medzinárodných odborných kruhoch považovaný za pozitívny vzor, ak ide o úpravu kontraktačnej povinnosti organizácie kolektívnej správy. Tá je upravená v ustanovení § 81 ods. 1 písm. h) AZ, v zmysle ktorého je OKS povinná riadne, s náležitou odbornou starostlivosťou a v rozsahu udeleného oprávnenia uzatvárať s používateľmi alebo s osobami oprávnenými obhajovať záujmy v nich združených používateľov používajúcich predmety ochrany, alebo s osobami povinnými uhrádzať náhradu odmeny podľa tohto zákona za *primeraných a rovnakých podmienok zmluvy*.

Citované ustanovenie zakladá *kontraktačnú povinnosť*,⁵⁸ pričom výkon tejto verejnoprávnej povinnosti sa uplatňuje v súkromnoprávnom vzťahu organizácie kolektívnej správy k používateľom predmetov ochrany. Zákonná povinnosť OKS uzatvárať licenčné zmluvy za sprá-

⁵⁷ COHEN JEHORAM, H. The Future of Copyright Collecting Societies. In: *E.I.P.R.*, 2001, s. 135.

⁵⁸ Kolektívna správa na jednej strane znamená pre nositeľa práv možnosť hospodársky efektívnejšieho výkonu práva, ale na druhej strane aj stratu možnosti jednotlivu vyberať nadobúdateľov oprávnenia použiť predmet ochrany. Existencia kolektívnej správy práv tak zlepšuje dostupnosť práv pre používateľa a zvyšuje jeho právnu istotu, ale zároveň znamená obavu zo zneužitia dominantného či monopolného postavenia kolektívnych správov. KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a předpisy související – komentář*. 2. aktual. vyd., Praha: Linde, 2005, s. 243.

vodlivých zmluvných podmienok je jedným z dôsledkov ich prevažne monopolnej (resp. dominantnej) pozície. Zakotvením takejto kontraktnej povinnosti sa do určitej miery dá zabrániť možnému zneužitiu dominantného postavenia organizácie kolektívnej správy.⁵⁹

Kontrakčná povinnosť ako povinnosť uzatvárať zmluvy bola upravená aj v návrhu NAZ⁶⁰, avšak po medzirezortnom pripomienkovom konaní bolo ustanovenie na návrh OKS vypustené. Nový autorský zákon tak upravuje len *povinnosť viesť rokovania o uzatvorení zmluvy*. V zmysle § 165 ods. 1 návrhu NAZ na LRV je OKS povinná v dobrej viere a za primeraných a nediskriminačných podmienok *viesť* s osobou, ktorá prejaví záujem o použitie predmetu ochrany, s osobou, ktorá je oprávnená na použitie predmetu ochrany bez povinnosti získať súhlas na použitie predmetu ochrany, alebo s osobou povinnou zaplatiť náhradu odmeny *rokovania o uzavretí zmluvy*.

Hoci všeobecnou aplikáciou protimonopolných pravidiel sa napriek tomu dospeje k záveru, že OKS je povinná uzatvárať s používateľom zmluvy, je škoda, že táto formulácia nebola v zákone zachovaná. Organizácia kolektívnej správy nie je oprávnená vyberať si, komu udelí licenciu, resp. s kým uzavrie inú zmluvu. Odmietnutie udelenia licencie by totiž spôsobilo, že používateľ by sa dostal do pozície neoprávneného používateľa, keďže by nebol inak schopný získať súhlas na použitie.

2.4 Hromadná licenčná zmluva uzatváraná organizáciou kolektívnej správy

V prípade hromadnej licenčnej zmluvy stojí na strane poskytovateľa licencie vždy OKS, ktorá touto zmluvou udeľuje nadobúdateľo-

---

⁵⁹ Zodpovedajúce ustanovenia o kontraktnej povinnosti existujú aj v iných autorskoprávných úpravách, napr. v Nemecku, Portugalsku, Španielsku, Maďarsku, Poľsku a v Slovinsku. Iba francúzska úprava neobsahuje takéto osobitné pravidlo; napriek tomu, všeobecná aplikácia príslušných protimonopolných pravidiel môže viesť k rovnakým výsledkom. DIETZ, A. Právna úprava kolektívnej správy autorského práva v Európe. In: *Duševné vlastníctvo*, 2004, roč. 8, 3, s. 9.

⁶⁰ Ustanovenie § 178 ods. 1 návrhu NAZ na MPK.

vi súhlas na použitie všetkých alebo niektorých predmetov ochrany, ku ktorým spravuje práva, dohodnutým spôsobom alebo spôsobmi, v dohodnutom rozsahu a na dohodnutý čas, pričom nadobúdateľ sa zaväzuje, ak nie je dohodnuté inak, uhradiť odmenu (§ 48 ods. 1 AZ). Hromadné licenčné zmluvy sa najčastejšie uzatvárajú pri rozhlasovom alebo televíznom vysielaní hudobných diel, pri verejnej produkcii napr. na diskotékach a koncertoch či pri prevádzkovaní tzv. jukeboxov. Hromadnosť vyjadruje množstvo predmetov ochrany, ku ktorým OKS vykonáva práva.

Okrem hromadnej licenčnej zmluvy (a kolektívnej licenčnej zmluvy) OKS udeľujú aj individuálne licenčné zmluvy, ak ide o použitie jednotlivých predmetov ochrany. Ako však vyplýva z praxe, niektoré OKS (napr. SOZA) udeľujú hromadné licencie v každom prípade, a to aj vtedy, keď chce používateľ použiť iba jedno dielo, ku ktorému táto OKS vykonáva práva.⁶¹ Aj v tomto prípade považujeme takýto postup z hľadiska súťažného práva za zneužitie dominantného postavenia. Na porovnanie možno poukázať na rozhodnutie SDEÚ, ktorý vo svojom rozsudku uviedol, že „odmietnutie zo strany vnútroštátnej organizácie kolektívnej správy autorských práv na hudobné diela poskytnúť používateľom reprodukovanej hudby prístup iba k zahraničnému repertoáru, ktorý zastupuje, nemá za cieľ ani jeho účinkom nie je obmedzenie hospodárskej súťaže na spoločnom trhu, ak prístup k časti chráneného repertoáru nemôže úplne zabezpečiť záujmy autorov, skladateľov a vydavateľov hudby bez toho, aby to viedlo k zvýšeniu nákladov na spravovanie zmlúv a na monitorovanie používania chránených hudobných diel“.⁶² Hoci sa môže zdať, že dané rozhodnutie s problémom nesúvisí, keďže v ňom ide o udelenie súhlasu na použitie zahraničného repertoáru, vo svojej podstate ide o rovnaký problém, t. j. za akých podmienok je OKS oprávnená vyžadovať uzavretie licenčnej zmluvy len na použitie celého repertoáru.

V návrhu nového AZ vo verzii do MPK sa nachádzalo aj ustanovenie, podľa ktorého OKS môže s nadobúdateľom uzavrieť hromadnú

⁶¹ Cf. Sadzobník SOZA [online]. <http://soza.sk/index.php?id=115> [cit. 15.11.2015].

⁶² Bod 33 rozsudku Súdneho dvora EÚ z 13.7.1989 vo veci C-395/87 Prokuratúra proti Jean-Louis Tournier.

licenčnú zmluvu, ktorou udeľuje organizácia nadobúdateľovi súhlas na použitie všetkých predmetov ochrany nositeľov práv zastupovaných podľa § 177, ku ktorým vykonáva správu majetkových práv, len v prípade, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie účelu riadneho výkonu kolektívnej správy práv.⁶³ Vyznačená časť ustanovenia však bola v čase medzi MPK a LRV zrušená. Opätovne platí, čo bolo uvedené v súvislosti s kontrakčnou povinnosťou, a to, že aplikáciou protimonopolného práva možno dospieť k záveru, že OKS nemôže vyžadovať nevyhnutne len hromadné licencie, t. j. na repertoár, ktorý používateľ nepotrebuje. Upravenie tohto ustanovenia v texte nového autorského zákona by však bolo rozhodne pozitívom.

2.5 Rozšírená licencia

Úplne novým prvkom je *rozšírená hromadná licenčná zmluva*,⁶⁴ ktorá doteraz v našom právnom poriadku upravená nebola.⁶⁵ I keď sa v dôvodovej správe uvádza, že ide o nový zmluvný typ štandardne využívaný v krajinách EÚ, nejde o presnú informáciu. Tento inštitút sa využíva len v niektorých, prevažne škandinávskych štátoch, kde bol tento model začiatkom 60. rokov aj prvýkrát zavedený⁶⁶ (označovaný ako rozšírená kolektívna licencia⁶⁷ – *angl.* extended collective license/ECL). Nikde však nie je tak široko nastavený, ako je to upravené v novom autorskom zákone. Tiež treba zdôrazniť, že ide o osobitný inštitút

⁶³ Ustanovenie § 85 ods. 5 návrhu NAZ na MPK.

⁶⁴ Ustanovenie § 79 a 80 NAZ.

⁶⁵ Istou modifikáciou je ustanovenie § 84 AZ, ktoré je bližšie popísané v ďalšom texte.

⁶⁶ RIIS, T., SCHOVSBO, J. Extended Collective Licenses and the Nordic Experience – It's a Hybrid but is it a Volvo or a Lemon? *Columbia Journal of Law and the Arts*. Vol. 33, Issue IV. [online]. 12.1.2010. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1535230 [cit. 15.11.2015].

⁶⁷ Slovenská úprava používa výraz kolektívna licenčná zmluva pre zmluvy, ktoré s organizáciou kolektívnej správy uzatvára právnická osoba združujúca používateľov. Cf. § 49 AZ a § 77 NAZ. Na účely tohto článku sa preto bude rozšírená hromadná licencia ďalej označovať ako rozšírená licencia.

a nie o samostatný zmluvný typ. Napriek tomu sú však ustanovenia § 79 a nasl. systematicky zaradené v šiestej hlave druhej časti upravujúcej autorské záväzkové právo ako nový typ hromadnej licenčnej zmluvy.

V zásade možno konštatovať, že rozšírená licencia stojí „niekde uprostred“ medzi dobrovoľnou a povinnou kolektívnou správou. Pri *dobrovoľnej* kolektívnej správe udeľuje OKS súhlas na použitie predmetov ochrany len zastupovaných nositeľov práv. Dobrovoľná kolektívna správa vychádza zo základného princípu, že nositeľ práv je oprávnený v prvom rade individuálne rozhodovať o použití svojho diela, resp. iného predmetu ochrany. To znamená, že je jeho výlučným právom, ak sa rozhodne potenciálnemu záujemcovi o licenciu súhlas na použitie neudeliť. Hoci, ako bolo uvedené vyššie, ak sa dá nositeľ práv zastúpiť OKS, svoje právo rozhodovať stráca a OKS je povinná udeliť licenciu každému, kto je ochotný zaplatiť odmenu stanovenú v sadzobníku organizácie.

Pri *povinnej* kolektívnej správe platí, že OKS udeľuje súhlas na použitie aj tých predmetov ochrany, ktorých nositeľov práv zmluvne nezastupuje. Povinnú kolektívnu správu pritom nemožno zo strany nositeľa práv vylúčiť. Ako príklad možno uviesť výber náhrad odmien, keď si nositeľ práv nemôže spravovať toto právo individuálne. Prípady kolektívnej správy sú taxatívne vymenované,⁶⁸ keďže ide o pomerne zásadný zásah do práv autora, resp. iného nositeľa práv, ktorý si nemôže svoje práva spravovať individuálne a faktická aj ekonomická realizácia práva je zverená organizáciám kolektívnej správy. Tieto prípady sú stanovené v medzinárodnom a európskom práve a štát ich nemôže ľubovoľne rozširovať na ďalšie situácie.

„Niekde uprostred“ týchto dvoch alternatív (t. j. medzi povinnou a dobrovoľnou kolektívnou správou) sa nachádza inštitút tzv. *rozšírených licencií*. Ten sa v našom právnom poriadku doteraz realizoval len na základe pomerne nejasného ustanovenia § 84 AZ, z ktorého bolo možné teleologickým výkladom dospieť k záveru, že sa aplikuje len vo vzťahu k tým remuneračným právam (t. j. k právam na odmenu), pri ktorých sa nerealizovala povinná kolektívna správa. V praxi teda išlo

⁶⁸ Ustanovenie § 78 ods. 3 AZ a § 146 NAZ.

len o prípad práva na primeranú odmenu pre výrobcov zvukovo-obrazových záznamov (§ 67 ods. 2 AZ) a tiež práva na odmenu za nájom (§ 18 ods. 7 AZ).

Rozšírenou licenciou sa rozumie prípad, keď sa licencia udeľovaná organizáciou kolektívnej správy *rozširuje* aj na tých nositeľov práv, ktorí ňou nie sú zastupovaní. Nositeľ práv však, na rozdiel od povinnej kolektívnej správy, môže túto rozšírenú licenciou *vylúčiť*. V konečnom dôsledku tak používateľ získa licenciou na „celý“ repertoár s výhradou tých predmetov ochrany, keď nositeľ práv vylúčil rozšírenú licenciou.

Treba zdôrazniť, že aj v tomto prípade ide o značný zásah do práv autorov a iných nositeľov, ktorí musia vo vzťahu k OKS aplikovať *opt-out* princíp, na rozdiel od klasického *opt-in* princípu, keď majú možnosť rozhodnúť sa, či sa dajú zastúpiť organizáciou kolektívnej správy a v akom rozsahu. Aj preto sa rozšírené licencie zavádzajú len vo výnimočných prípadoch a primárne najmä vo vzťahu k právam na odmenu. Základným pravidlom na zavedenie rozšírenej licencie v národnom práve, v prípade ak rozšírená licencia obmedzuje exkluzivitu a schopnosť nositeľa práv spoliehať sa na túto výlučnosť, je aplikácia *trojkrovového testu*.⁶⁹ To znamená, že rozšírená licencia ako obmedzenie autorského práva (resp. analogicky práva súvisiaceho s autorským právom) sa uplatní iba v osobitných prípadoch, použitie nesmie byť

⁶⁹ Trojkrovový test bol pôvodne formulovaný v súvislosti s právom na vyhotovovanie rozmnoženiny v zmysle čl. 9 ods. 2 BD. Na medzinárodnej úrovni bol neskôr zavedený aj do Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS) (čl. 13), Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT) (čl. 10) a v súvislosti s právami súvisiacimi s autorským právom aj do Zmluvy WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch (WPPT) (čl. 16 ods. 2). Na európskej úrovni je upravený najmä v čl. 5 ods. 5 smernice o autorskom práve v informačnej spoločnosti, avšak odkazy na trojkrovový test možno nájsť aj v ďalších smerniciach. Všeobecne *pozri bližšie* SENFTLEBEN, M.: *Copyright, limitations and the three-step test: An Analysis of the Three-Step Test in International and EC Copyright Law*. Hague: Kluwer Law International, 2004, 340 s. V súvislosti s rozšírenými licenciami *pozri bližšie* RIIS, T., SCHOVSBO, J. Extended Collective Licenses and the Nordic Experience – It’s a Hybrid but is it a Volvo or a Lemon? *Columbia Journal of Law and the Arts*. Vol. 33, Issue IV. [online]. 12.1.2010. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1535230 [cit. 15.11.2015]. V slovenskom práve je trojkrovový test upravený § 38 AZ a v § 34 NAZ.

v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.

V novom autorskom zákone je však chápanie rozšírenej licencie značne extenzívne, pričom sa oproti platnej právnej úprave rozširujú nielen práva samotné, ale aj jednotlivé spôsoby použitia. Kým podľa platnej právnej úpravy išlo v zmysle § 84 AZ len o dve limitované situácie, v novom autorskom zákone je koncept odlišný. *Rozšírenú* hromadnú licenčnú zmluvu možno aplikovať na každé právo chránené autorským zákonom⁷⁰ a na všetky nasledujúce spôsoby použitia (§ 80 NAZ):

- technické vyhotovenie predmetu ochrany alebo verejný prenos predmetu ochrany v prevádzkarni alebo v inom priestore prostredníctvom technického zariadenia, to nezahŕňa vysielanie, retransmisiu a sprístupňovanie verejnosti,
- použitie obchodne nedostupného diela vyhotovením rozmnoženiny, sprístupňovaním verejnosti alebo verejným rozširovaním jeho rozmnoženiny prevodom vlastníckeho práva,
- živé predvedenie literárnych diel,
- vysielanie predmetov ochrany vrátane vysielania prostredníctvom satelitu,
- nájom alebo vypožičanie rozmnoženiny diela,
- sprístupňovanie rozmnoženiny predmetu ochrany verejnosti,
- retransmisiu predmetov ochrany okrem káblovej retransmisie.

Dôvodová správa k § 80 NAZ je pomerne stručná a navyše zavádzajúca. Uvádza sa v nej napríklad, že § 80 písm. d) vyplýva z čl. 3 ods. 2 káblovej a satelitnej smernice. Avšak, podľa predmetnej smernice je licencovanie formou rozšírenej licencie pre prípady družicového vysielania možné iba v prípade, keď sa satelitné vysielanie pre verejnosť uskutočňuje *súčasne* s pozemným vysielaním (t. j. terestriálne).⁷¹

Za najväčší problém (nielen uvedeného ustanovenia, ale celého nového autorského zákona)⁷² možno považovať zavedenie rozšírenej li-

⁷⁰ Cf. §§ 103, 114, 122, 128 a 140 NAZ.

⁷¹ Článok 3 ods. 2 káblovej a satelitnej smernice.

⁷² Na problém bolo prvýkrát poukázané v máji 2015, pozri ADAMOVÁ, Z. 18 naj-

cencie na *sprístupňovanie verejnosti*, teda na použitie autorských diel a iných predmetov ochrany na internete. V návrhu NAZ vo verzii do MPK išlo o užšie vymedzenie, ktoré sledovalo konkrétny účel. Pôvodne sa totiž navrhovalo zavedenie rozšírenej hromadnej licenčnej zmluvy len na sprístupňovanie digitálnej rozmnoženiny predmetu ochrany uloženého v knižnici, archíve, múzeu alebo výchovno-vzdelávacej inštitúcii verejnosti [§ 87 písm. f) návrhu NAZ do MPK]. V návrhu NAZ vo verzii na LRV sa však rozšírená licencia aplikovala na použitie na internete bez ďalších obmedzení (sprístupňovanie verejnosti). Dôvodová správa síce uvádza, že § 80 písm. f) „*zohľadňuje najmä situácie použitia zdigitalizovaných predmetov ochrany, ako napr. sprístupňovanie náhľadov obálok kníh verejnosti*“. To však v nijakom ohľade nekorresponduje s prijatým znením, ktoré sa netýka len osobitných prípadov a neodôvodnene zasahuje do výlučných práv ich nositeľov.

V prípade vypožičania možno rozšírenú licenciu vnímať ako nástroj reagujúci – vo verejnom záujme – na zrušenie povinnej kolektívnej správy tohto práva⁷³ či v prípade obchodne nedostupných diel o reflektovanie memoranda o porozumení podpísané pod záštitou Európskej komisie.⁷⁴ Nie je však zrejmý dôvod na aplikáciu rozšírenej licencie v prípade živého predvedenia literárnych diel (napr. verejné „čítačky“), ktorý možno považovať za ukážkový príklad toho, keď je možné presne individualizovať použité dielo a práva je možné vysporiadať prostredníctvom OKS alebo priamo s nositeľom práv. Keďže v takomto prípade bude dochádzať vždy len k použitiu jedného diela alebo malého počtu diel, je nežiaduce, aby používateľ nadobúdala licenciu na celý zastupovaný aj nezastupovaný repertoár.

Ďalší problém rozšírenej licencie spočíva v jej formálnej realizácii. Pre všetky vyššie uvedené prípady bude od 1. 1. 2016 platiť, že ak autor,

---

významnejších zmien v novom autorskom zákone. Lexforum, 20.5.2015 [online] <http://www.lexforum.cz/537> [cit. 15.9.2015].

⁷³ Cf. § 78 ods. 3 písm. e) AZ a § 146 NAZ.

⁷⁴ Memorandum o porozumení o kľúčových princípoch o digitalizovaní a sprístupňovaní obchodne nedostupných diel. Pozri Európska komisia, *Out-of-commerce works*. [online] http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/out-of-commerce/index_en.htm [cit. 15.9.2015].

resp. iný nositeľ práv nebude chcieť, aby súhlas na použitie jeho diela alebo iného predmetu ochrany udeľovala OKS, musí tento postup vylúčiť. To sa bude realizovať tak, že autor alebo iný nositeľ práv bude musieť *písomne* oznámiť príslušnej OKS, že vylučuje svoje dielo, resp. iný predmet ochrany. Avšak napríklad z hľadiska aplikácie verejných licencií (napr. Creative Commons) je absurdné, aby sa aplikovala povinnosť *písomného informovania* OKS, keď je dielo zjavne šírené pod verejnou licenciou. Autor vtedy indikuje príslušnú verejnú licenciu zvolením vhodného piktogramu, ale to z hľadiska NAZ nepostačuje. Navyše keďže možno predpokladať, že k vylúčeniu bude dochádzať len zriedkavo, OKS bude môcť udeľovať licenciu na fakticky všetky autorské diela a iné predmety ochrany, a nositeľ práv sa o tom vôbec nemusí dozvedieť. Prípadne sa o tom dozvie v momente, keď začne s potenciálnym používateľom rokovania o uzavretí zmluvy a vtedy zistí, že používateľ už jeho dielo legálne používa na základe zmluvy s OKS. Zákon neupravuje ani žiadnu ochrannú lehotu pre prípady, keď OKS udelí rozšírenú licenciu a následne dôjde k vylúčeniu predmetu ochrany. Otázka je, aký to bude mať vplyv na platnosť už udelennej licencie a právnu istotu používateľa.

Ďalším dôležitým faktom je, že rozšírenú licenciu bude môcť udeľovať vždy len OKS s najväčším počtom zastupovaných nositeľov práv. Paradoxne, tým sa táto organizácia dostane do ešte silnejšieho súťažného postavenia oproti menším OKS, ktoré nezískajú právo uzatvárať rozšírené hromadné licenčné zmluvy, a tým aj možnosť adekvátne súťažiť. Ako vhodnejšie sa javí riešenie, aby kritériom boli najnižšie náklady na správu, teda aby licencie udeľovala tá OKS, ktorá je najefektívnejšia.

Keď ešte raz upriamime pozornosť na rozšírené licencie z pohľadu európskeho práva, je zrejme, že nejde o štandardný prvok v európskom autorskom práve, čo potvrdzuje i fakt, že je zavedená len na jednom mieste (vyššie spomenutý čl. 3 ods. 2 káblovej a satelitnej smernice). Na druhej strane platí, že zavádzanie rozšírených licencií je v kompetencii členských štátov EÚ. To možno vyvodzovať z recitálu 18 smernice o autorskom práve v informačnej spoločnosti, ktorý upravuje, že táto smernica platí bez toho, aby boli porušené tie úpravy v členských

štátoch, ktoré sa týkajú správy práv, ako sú rozšírené kolektívne licencie. Zmienky o rozšírených licenciách v smerniciach však nemôžu byť vykladané tak, že to *en bloc* slúži povoľovaniu pravidiel o rozšírených licenciách. Ako uvádzajú Riis a Schovsbo,⁷⁵ rozšírená licencia predstavuje obmedzenie výkonu autorských práv, a preto je aj v tomto prípade potrebné aplikovať trojkrokový test. Ako sme už uviedli, obmedzenie autorského práva sa uplatní iba v osobitných prípadoch, použitie nesmie byť v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.⁷⁶ V danom prípade však nejde o osobitné prípady, ale o obmedzenie samotného výlučného práva. Navyše by nebol splnený ani tretí krok trojkrovového testu, podľa ktorého použitie nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora. Ak sú dôvodom rozšírenej licencie najmä situácie použitia zdigitalizovaných predmetov ochrany, ako aj napr. sprístupňovanie náhľadov obálok kníh verejnosti, je potrebné, aby to bolo v zákone upravené priamo.

Všeobecne možno konštatovať, že rozšírené licencie treba považovať za vhodný nástroj, ktorý však, aby slúžil, musí byť na legislatívnej úrovni dobre nastavený (týka sa nielen vhodnej voľby oblastí) a doplnený systémom ďalších opatrení a inštitútov. Pre porovnanie dávame do pozornosti úpravu nedávno zavedenú v Spojenom kráľovstve.⁷⁷ Tá

⁷⁵ RIIS, T., SCHOVSBO, J. Extended Collective Licenses and the Nordic Experience – It's a Hybrid but is it a Volvo or a Lemon? *Columbia Journal of Law and the Arts*. Vol. 33, Issue IV. [online]. 12.1.2010. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1535230 [cit. 15.11.2015].

⁷⁶ EISi k danému ustanoveniu pripravilo na Ústavný súd SR návrh na posúdenie ústavnosti. Podľa názoru EISi ide z pohľadu slovenského práva o protiústavnú úpravu, keďže ustanovenie § 80 písm. f) nie je v súlade s ústavne garantovaným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR (uvedená úprava nevyhovuje druhému kroku testu proporcionality – kritériu nevyhnutnosti), ani nie je v súlade s právom na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1. EISi rovnako poukazuje na nesúlad tohto ustanovenia s trojkrokovým testom. *Pozri* Najprávo. EISi kritizuje nový autorský zákon. Pripravili vzorové podanie na Ústavný súd SR. 16.9.2015. [online] <http://www.najpravo.sk/clanky/eisi-kritizuje-novy-autorsky-zakon-pripravili-vzorove-podanie-na-ustavny-sud-sr.html> [cit. 15.11.2015].

⁷⁷ MENDIS, D., STOBO V. UK: *Extended Collective Licensing*. Kluwer Copyright

odkazuje práve na aplikáciu rozšírenej licencie na oblasť digitalizácie kultúrneho bohatstva. A keď napríklad organizácia WIPO v roku 1984 definovala rozšírené licencie vo vzťahu ku káblovému šíreniu, jednou z požiadaviek bolo rovnaké zaobchádzanie so zastupovanými a nezastupovanými nositeľmi práv.⁷⁸ Nový autorský zákon však v nijakom rozsahu nerieši otázku nezastupovaných nositeľov práv, ktorých predmety ochrany sú licencované bez ich súhlasu v rámci rozšírenej licencie. V rámci ich vzťahu k príslušnej organizácii kolektívnej správy nemajú žiadne práva okrem práva požadovať vyplatenie odmeny za udelenie licencie.

Celkovo sa na problematiku rozšírených licencií treba pozerať aj z hľadiska medzinárodného práva. Treba si uvedomiť, že rozšírené licencie nie sú len modalitou správy autorského práva, ale že zásadne zasahujú do výlučného charakteru autorského práva.⁷⁹ Riis a Schovsbo zároveň uvádzajú dôležitú myšlienku, že rozšírené licencie nie sú také úspešné v nordických štátoch vďaka dizajnu pravidiel alebo obsahu dohôd, ale kvôli kontextu, v ktorom fungujú. Ak sa preto niekto rozhodne transplantovať tieto modely, mal by byť veľmi opatrný, aby zahrnul do dizajnu systémov nielen samotné pravidlá, ale aj širšie pozadie organizácií kolektívnej správy, kontroly súťažným právom atď.⁸⁰

Blog. [online] <http://kluwercopyrightblog.com/2014/12/03/uk-extended-collective-licensing/> [cit. 15.11.2015].

⁷⁸ KARNELL, G. Collective Administration of Authors' Rights. *Copyright*. WIPO, Február 1986, 2, s. 45 – 66. [online] http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/120/wipo_pub_120_1986_02.pdf [cit. 15.11.2015].

⁷⁹ Riis a Schovsbo napríklad uvažujú, či povinnosť realizovať formálny úkon vylúčenia kolektívnej správy, aby nositeľ práv mohol vykonávať svoje autorské právo možno považovať, že je v konflikte s čl. 5 BD. RIIS, T., SCHOVSBO, J. Extended Collective Licenses and the Nordic Experience – It's a Hybrid but is it a Volvo or a Lemon? *Columbia Journal of Law and the Arts*. Vol. 33, Issue IV, s. 12-14. [online]. 12.1.2010. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1535230 [cit. 15.11.2015].

⁸⁰ *Idem*, s. 25. Tiež Liu, W. Models for Collective Management of Copyright from an International Perspective: Potential Changes for Enhancing Performance. *Journal of Intellectual Property Rights*, Vol. 17, Január 2012, s. 49. [online] [http://nopr.niscair.res.in/bitstream/123456789/13410/1/JIPR%2017\(1\)%2046-54.pdf](http://nopr.niscair.res.in/bitstream/123456789/13410/1/JIPR%2017(1)%2046-54.pdf) [cit. 15.11.2015].

Tiež možno odkázať na dokument európskych inštitúcií o kreatívnom obsahu na európskom digitálnom jednotnom trhu, v ktorom sa vyslovene uvádza, že zavádzanie takýchto praktík by malo zobrať do úvahy adekvátnu ochranu práv tvorcov a nemalo by bezdôvodne zasahovať do ich komerčných záujmov.⁸¹

2.7 Podmienky na udelenie oprávnenia na výkon kolektívnej správy práv

Nový autorský zákon zásadne sprísňuje podmienky na získanie oprávnenia na výkon kolektívnej správy. To sa na prvý pohľad môže javiť ako pozitívny krok, v dôsledku ktorého nebudú vznikať, resp. vstupovať na náš trh nové organizácie, ktoré by tu mohli vykonávať kolektívnu správu. Môže sa zdať, že takýto výsledok je v záujme používateľov, ktorí už aj v súčasnosti bojujú s problémom povinnosti platenia odmien viacerým organizáciám kolektívnej správy (ktorý by však v niektorých prípadoch mal byť eliminovaný z dôvodu rozšírených licencií – pozri vyššie, alebo spoločnej správy práv – pozri nižšie). Pri hlbšej analýze sa však ukáže, že tento výsledok nie je na prospech nositeľom práv ani používateľom a tento prístup skôr zamedzí modernizácii a súťažnému správaniu na trhu. Namiesto toho, aby sa vytvoril systém, v rámci ktorého sa budú preferovať najlacnejšie a najefektívnejšie organizácie (i keď môžu byť malé v počte zastupovaných nositeľov práv), posilňuje sa postavenie organizácií s dominantným, resp. aj monopolným postavením.

K zásadnej zmene došlo opätovne po ukončení medzirezortného pripomienkového konania. Návrh nového autorského zákona vo verzii predloženej do MPK totiž upravoval, že prílohou žiadosti o udelenie oprávnenia má byť o. i. písomný záväzok najmenej piatich zahranič-

---

⁸¹ Creative Content in a European Digital Single Market: Challenges for the Future. A Reflection Document of DG INFSO and DG MARKT. 22.10.2009, s. 14. [online] http://ec.europa.eu/archives/information_society/avpolicity/docs/other_actions/col_2009/reflection_paper.pdf [cit. 15.11.2015].

ných OKS, ktoré sú podľa práva iného štátu oprávnené na jeho území vykonávať kolektívnu správu práv vo vzťahu k rovnakému odboru kolektívnej správy práv, že budú so žiadateľom vzájomne zastupovať nositeľov práv na území, na ktorom vykonávajú kolektívnu správu práv, ak bude žiadateľovi udelené oprávnenie [§ 162 ods. 3 písm. d) návrhu NAZ vo verzii do MPK]. Vo verzii predloženej LRV a následne aj v novom autorskom zákone sú však podmienky udelenia oprávnenia výrazne sprísnené. Namiesto piatich organizácií je počet zvýšený na desať, čo môže byť alternatívne nahradené menným zoznamom najmenej 1 000 nositeľov práv z iných štátov alebo zoznamom najmenej 10 000 predmetov ochrany nositeľov práv z iných štátov [§ 148 ods. 3 písm. d) NAZ].⁸² Takto prísne nastavené podmienky fakticky vylučujú možnosť vzniku nových organizácií kolektívnej správy, ale zrejme ich nespĺňajú ani všetky na Slovensku v súčasnosti fungujúce OKS. Cieľom by malo byť vytvorenie súťažného prostredia na trhu s organizáciami kolektívnej správy, čo pri správnom nastavení ďalších podmienok bude pozitívne vplývať na kvalitu kolektívnej správy.⁸³

V dôvodovej správe k NAZ sa uvádza, že „*uvedené podmienky sú zárukou potrebnej odbornosti žiadateľa o oprávnenie na výkon kolektívnej správy práv*“. Vzťah odbornosti k zahraničnému repertoáru však nemá fakticky žiadne prepojenie. Je len dôkazom toho, že OKS v prí-

⁸² EISi k danému ustanoveniu pripravilo na Ústavný súd SR návrh na posúdenie ústavnosti. Podľa názoru EISi ide z pohľadu slovenského práva o protiústavnú úpravu, keďže ustanovenie § 148 ods. 3 písm. d) NAZ nie je v súlade s ústavne garantovaným právom slobodne podnikáť a právom vykonávať zárobkovú činnosť (čl. 35 ods. 1 Ústavy SR) a s ochranou a rozvojom hospodárskej súťaže (čl. 55 ods. 2 Ústavy SR). Pozri Najprávo. EISi kritizuje nový autorský zákon. Pripravili vzorové podanie na Ústavný súd SR. 16.9.2015. [online] <http://www.najpravo.sk/clanky/eisi-kritizuje-novy-autorsky-zakon-pripravili-vzorove-podanie-na-ustavny-sud-sr.html> [cit. 15.11.2015].

⁸³ Je nutné zdôrazniť najmä paralelné nastavenie ďalších kritérií, keďže neregulované a nekontrolované pôsobenie veľkého počtu organizácií kolektívnej správy by, samozrejme, malo skôr negatívny efekt (pozri napríklad pomerne neprehľadná situácia v Poľsku, kde aktuálne pôsobí 14 organizácií kolektívnej správy). Zdroj Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Collective Management [online]. <http://www.copyright.gov.pl/pages/main-page/copyright-in-poland/collective-management.php> [cit. 15.11.2015].

pade udelenia licencie udelí súhlas aj na použitie zahraničného repertoáru. To môže mať vplyv na výšku vyberanej odmeny, ale nemá to vplyv na odbornosť žiadateľa. Vzhľadom na princíp teritoriality OKS udeľujú licencie len pre územie, na ktorom pôsobia (výnimku predstavujú len multiteritoriálne licencie pre práva na hudobné diela na online využívanie na vnútornom trhu, ktoré zavádza smernica o kolektívnej správe). OKS teda vo svojej podstate vykonávajú svoje aktivity rovnako odborne bez ohľadu na to, či zastupujú aj zahraničných nositeľov práv alebo nie.

2.8 Spoločná správa práv

Nový autorský zákon zavádza aj inštitút označený ako *spoločná správa* (§ 174 NAZ). Podstata spoločnej správy spočíva v tom, že organizácie kolektívnej správy sú v určitých oblastiach oprávnené a v dvoch oblastiach dokonca povinné uzatvoriť dohodu o tom, že budú práva spravovať spoločne. Inými slovami, namiesto uzatvárania zmlúv so všetkými príslušnými OKS by mal používateľ uzatvárať len jednu zmluvu s poverenou OKS. Dohoda o spoločnej správe uzatvorená najmenej medzi dvomi tretinami OKS vykonávajúcich kolektívnu správu práv v príslušných odboroch kolektívnej správy práv, je podľa § 175 ods. 2 NAZ *záväzná aj pre ostatné takéto organizácie kolektívnej správy*.

Ustanovenie bolo prijaté najmä ako reakcia na početné sťažnosti podnikateľov na neúmerne administratívne zaťaženie a celkovú neprehľadnosť pri výbere odmien viacerými organizáciami kolektívnej správy v rámci rozličných odborov. V tejto súvislosti možno hovoriť o tzv. one-stop-shop, hoci len na národnej úrovni.

Nový autorský zákon teda rozlišuje fakultatívnu a obligatórnu spoločnú správu, pričom upriamime pozornosť osobitne na povinnú spoločnú správu, ktorá sa má realizovať v dvoch oblastiach, a to ak dochádza k použitiu predmetov ochrany technickým predvedením⁸⁴ alebo

---

⁸⁴ Oproti platnej právnej úprave nový autorský zákon odlišne kategorizuje spôsoby použitia pri použití diela na verejnosti – verejné vykonanie a verejný prenos. Podľa

verejným prenosom⁸⁵ v prevádzkarňach⁸⁶ prostredníctvom technického zariadenia. Ide teda o pomerne časté prípady najmä „púšťania“ hudby a filmov v rozličných prevádzkach, ako sú reštaurácie, diskotéky, rádio a TV v spoločných priestoroch, ale napríklad aj premietanie filmu.

Idea je v každom prípade dobrá, ale možno sa už teraz obávať, že realizácia bude v praxi náročnejšia. Prvý problém je, že zákon neupravuje situáciu, ak k uzavretiu dohody nedôjde. V prípade fakultatívnej spoločnej správy žiaden problém nevzniká, avšak v prípade obligatórnej spoločnej správy bude používateľ v pozícii, že nielenže nebude vedieť, komu má zaplatiť, ale fakticky ani nebude môcť zaplatiť, pretože žiadna z organizácií nebude oprávnená od neho vybrať peniaze. Tie totiž môže vybrať len za predpokladu, že je určená výška odmena, ktorá sa má zaplatiť a organizácia, ktorej sa má zaplatiť celá odmena. Aj keby si jednotlivé OKS upravili vo svojich sadzobníkoch vlastné výšky odmien, používateľ takouto odmenou nie je viazaný, lebo by tým došlo k porušeniu ustanovenia o spoločnej správe.

Problematickou aplikáciou môže byť aj formulácia, že ak je dohoda o spoločnej správe uzatvorená najmenej medzi dvoma tretinami or-

---

novej právnej úpravy (§ 26 NAZ) sa *verejnú vykonanie* diela môže realizovať tromi spôsobmi, a to

- (klasicky) ako *živé* predvedenie diela,
- prenos *živého* predvedenia diela prostredníctvom technického zariadenia určenej verejnosti priamo prítomnej na mieste (podľa dôvodovej správy k NAZ ide napríklad o prípady, keď dochádza k zosilneniu zvuku naživo prezentovaného diela, prenosu obrazu živého výkonu v reálnom čase na veľkoplošnú obrazovku, alebo prenosu obrazu a zvuku zároveň, napr. do foyer opery),
- *technické* (neživé) predvedenie diela určenej verejnosti priamo prítomnej na mieste (podľa dôvodovej správy k NAZ ide napríklad o kino, prehrávanie CD v prevádzkarni, diskdžokej) (*pozn. autora*, práve v tomto prípade sa zmenila kategorizácia, keďže prehrávanie CD v prevádzkarni, diskotéke a pod. je podľa platného AZ považované za verejný prenos).

⁸⁵ Verejným prenosom diela (§ 27 NAZ) je verejnú šírenie diela akýmikoľvek technickými prostriedkami po drôte alebo bezdrôtovo tak, že toto dielo môžu vnímať osoby na miestach, kde by ho bez tohto prenosu vnímať nemohli.

⁸⁶ Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník sa prevádzkarňou rozumie priestor, v ktorom sa uskutočňuje určitá podnikateľská činnosť.

organizácií kolektívnej správy vykonávajúcich kolektívnu správu práv v príslušných odboroch kolektívnej správy práv, *je záväzná aj pre ostatné takéto organizácie kolektívnej správy*. Hoci zákon principiálne upravuje, čo obsahuje dohoda o spoločnej správe, vytvára sa značne široký priestor na dohodnutie takých podmienok, ktoré môžu byť výrazne v neprospech ďalších organizácií kolektívnej správy. *Ad absurdum* si možno predstaviť najrozličnejšie ustanovenia takejto dohody. Bola by záväzná aj taká dohoda, v ktorej by si OZIS, Slovgam a SAPA dohodli takú metódu a kritériá rozdelenia príjmu, že by im patrilo 90 % všetkých príjmov?⁸⁷ Alebo dohoda, v ktorej by bolo uvedené, že iná organizácia, napr. LITA, môže k dohode pristúpiť, len ak zaplatí 100 000 eur?⁸⁸ Zámerne sú zvolené absurdné príklady, aby sa zdôraznilo, ako možno v praxi zneužiť toto pomerne vágne ustanovenie.

Prvá možná spoločná správa práv sa navyše nebude realizovať od januára 2016, keď nadobúda účinnosť nový autorský zákon, a to kvôli aplikácii prechodných ustanovení § 190 ods. 1 NAZ. Účastníkom dohody o spoločnej správe totiž môže byť iba organizácia kolektívnej správy, ktorej bolo udelené oprávnenie podľa nového autorského zákona. Nové oprávnenia sa však budú vydávať až po 10. apríli 2016, čo je termín na podanie žiadosti o vydanie nového oprávnenia. Čo však v prípade, ak sa oprávnenia nebudú vydávať naraz, ale postupne? Aký to bude mať vplyv na spoločnú správu? Ak by bolo oprávnenie udeľené najprv len jednej OKS, tak tá by bola nútená čakať na aspoň jednu ďalšiu organizáciu, s ktorou by mohla uzatvoriť dohodu, keďže sama by nemohla vykonávať kolektívnu správu v tejto oblasti. Takýchto a podobných otázok je už teraz dosť a prax zrejme prinesie aj ďalšie.

⁸⁷ Cf. ustanovenie § 174 ods. 2 písm. c) NAZ, podľa ktorého dohoda o spoločnej správe obsahuje „*metódu a kritériá rozdelenia príjmu z kolektívnej správy práv medzi účastníkov dohody o spoločnej správe*“.

⁸⁸ Cf. ustanovenie § 174 ods. 2 písm. d) NAZ, podľa ktorého dohoda o spoločnej správe obsahuje „*pravidlá pristúpenia ďalšej organizácie kolektívnej správy k dohode o spoločnej správe*“.

2.9 Výška odmeny v zmluvách uzatváraných organizáciou kolektívnej správy

Pravidlo o zákaze zneužitia dominantného postavenia organizáciami kolektívnej správy sa uplatňuje aj pri výške odmeny upravenej v sadzobníkoch OKS. Podľa judikatúry SDEÚ samotné *vyberanie autorských odmien* nemožno považovať za zneužívanie dominantného postavenia v zmysle čl. 82 Zmluvy ES.⁸⁹ Naopak, neprimeraná *výška autorskej odmeny* stanovená organizáciou kolektívnej správy, ktorá zaujíma dominantné postavenie na relevantnom trhu, sa môže považovať za uplatňovanie nerovných podmienok voči obchodným partnerom.⁹⁰ SDEÚ ako jeden z relevantných ukazovateľov neprimerane vysokej autorskej odmeny označil aj skutočnosť, že výška tejto odmeny sa značne líši od výšky obdobných autorských odmien vybraných v iných členských štátoch.⁹¹

Pokiaľ ide o výšku odmeny za udelenie súhlasu na použitie diela alebo iného predmetu ochrany, hoci platný autorský zákon (2003) po formálnej aj obsahovej stránke inklinuje skôr k liberalizovaniu úpravy licenčnej zmluvy, neplatí to vo vzťahu k výške odmeny. Novelou z roku 2006 sa do autorského zákona zaviedlo všeobecné pravidlo, že pri uzatváraní licenčnej zmluvy *dohodnutá odmena musí zodpovedať spôsobu, rozsahu, účelu a času použitia diela* (§ 45 ods. 1 AZ). Sme presvedčení, že uvedené ustanovenie nemá svoje opodstatnenie vo všeobecnej časti o licenčnej zmluve, ktorej hlavnou zásadou je autonómia zmluvných strán. Naopak, svoje miesto by malo mať v časti o kolektívnej správe,

⁸⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 9.4.1987 vo veci C-402/85 G. Basset proti Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM).

⁹⁰ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 13.7.1989 v spojených veciach 110/88, 241/88 a 242/88 François Lucazeau a iní proti Société des Auteurs, Compositeurs a Editeurs de Musique (SACEM) a iní.

⁹¹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 9.4.1987 vo veci C-402/85 G. Basset proti Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM). Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 13. 7. 1989 v spojených veciach 110/88, 241/88 a 242/88 François Lucazeau a iní proti Société des Auteurs, Compositeurs a Editeurs de Musique (SACEM) a iní. Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 13.7.1989 vo veci C-395/87 Prokurátúra proti Jean-Louis Tournier.

ktoré sa okrem iného riadi aj súťažným právom.⁹² Pozitívne preto treba hodnotiť, že ak ide o činnosť OKS, nový autorský zákon upravuje, že [S]adzobník odmien obsahuje odmeny za obvyklé použitie predmetu ochrany alebo spôsob výpočtu výšky tejto odmeny vrátane kritérií použitých pri výpočte odmeny, zaručujúci primerané a nediskriminačné podmienky (§ 169 ods. 1) NAZ). Podľa § 169 ods. 2 NAZ, *Pri určení výšky odmien určených v sadzobníku odmien a v zmluvách podľa § 165 ods. 1 organizácia kolektívnej správy zohľadní rozsah, spôsob, účel a čas použitia predmetu ochrany. Organizácia kolektívnej správy ďalej zohľadní aj ekonomickú hodnotu použitia predmetov ochrany a ekonomickú hodnotu služby kolektívnej správy práv poskytnutej organizáciou kolektívnej správy.*

Takéto ustanovenia sú považované za „legitímne pravidlá stanovené štátom pre správanie súkromných subjektov, ak existuje markantne nerovné postavenie dvoch účastníkov trhu“.⁹³ Telec tvrdí, že ak by dominantný kolektívny správca priamo alebo nepriamo vynucoval od nadobúdateľa licencie neprimerané podmienky vo vzťahu k výške zmluvného sadzobníka licenčných odmien, navrhovanému ako *conditio sine qua non*, mohla by sa naplniť skutková podstata zneužívania dominantného postavenia a ujma spotrebiteľa. Prípadne by sa mohli uplatniť rozdielne podmienky pri zhodnom alebo porovnateľnom licenčnom plnení voči jednotlivým účastníkom trhu, ktorými sú títo účastníci hospodárskej súťaže znevýhodňovaní.⁹⁴

2.10 Sankcie voči organizáciám kolektívnej správy

Zásadné zmeny sa týkajú aj sankcií v oblasti kolektívnej správy práv. V platnom autorskom zákone (2003) sú upravené dva druhy sankcií,

⁹² Cf. § 7 ods. 6 zákona č. 383/1997 Z. z. o kolektívnej správe práv podľa autorského zákona a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁹³ HLADKÝ, J., KRATOCHVÍL, J. K první novele autorského zákona. In: *Právní rozhledy*, 2005, roč. 15, č. 5, s. 162.

⁹⁴ TELEC, I. *Přehled práva duševního vlastnictví 1. Lidskoprávní základy. Licenční smlouva*. Brno: Doplněk. 2002, s. 143.

a to pokuty a odňatie oprávnenia, pričom pokutu možno OKS uložiť v prípadoch, ak

- neposkytne MKSR pravdivé a úplné informácie alebo podklady a súčinnosť, resp. ich neposkytne v lehote určenej MKSR (§ 83 ods. 4 v spojitosti s § 83 ods. 3 AZ);
- OKS poruší niektorú z povinností podľa § 81 ods. 1 až 3 AZ;
- OKS alebo iná osoba vykonáva kolektívnu správu bez oprávnenia.

Aj nový autorský zákon upravuje ako možné sankcie pokuty a odňatie oprávnenia,⁹⁵ avšak v zásadne eliminovanej podobe, a to len:

- v prípade porušenia povinnosti OKS poskytnúť MKSR pravdivé a úplné informácie alebo podklady a súčinnosť (pokuta 500 eur, a to aj opakovane) a⁹⁶
- v prípade porušenia zákazu výkonu kolektívnej správy právnickou osobou so sídlom na území Slovenskej republiky bez oprávnenia (pokuta 30 000 eur).⁹⁷

Dôležité však je, že ak organizácia kolektívnej správy poruší akúkoľvek inú povinnosť v zmysle autorského zákona, žiadna peňažná sankcia sa *neuloží*. V prípade porušenia inej povinnosti OKS, ktorá podlieha dohľadu, je MK SR povinné *len upozorniť* OKS na porušenie a až v prípade, že nedôjde k náprave alebo v prípade ďalšieho porušenia (fakultatívne), *môže* odobrať oprávnenie. Absentuje tak ustanovenie, ktoré by zrkadlilo sankcie za porušenie § 81 ods. 1 až 3 AZ, napr. za porušenie povinnosti prevziať zastúpenie, zastupovať nositeľov práv za rovnakých podmienok, uzatvárať zmluvy za primeraných a rovnakých podmienok atď.

Je zrejmé, že v prípade odňatia oprávnenia ide skutočne o zásah *ultima ratio*.⁹⁸ Nazdávame sa, že najmä pri OKS v monopolnom po-

⁹⁵ Ustanovenie § 156 NAZ.

⁹⁶ Ustanovenie § 156 ods. 1 v spojitosti s § 155 ods. 3 NAZ.

⁹⁷ Ustanovenie § 156 ods. 2 v spojitosti s § 144 ods. 5 NAZ.

⁹⁸ Pozitívom je, že nový autorský zákon oproti platnej právnej úprave osobitne upravuje, že OKS, ktorej je odňaté oprávnenie, sa zároveň určí lehota, počas ktorej je táto OKS povinná vyrovnáť svoje záväzky tak, aby neboli ohrozené alebo porušené práva a oprávnené záujmy ňou zastupovaných nositeľov práv, používateľov a iných osôb. Cf. § 153 ods. 4 NAZ.

stavení je nutné docieľiť nápravu aj menej radikálnymi prostriedkami, ktoré ministerstvu zabezpečia väčšiu mieru operatívneho riešenia vzniknutého stavu a nebudú tak ostro zasahovať do postavenia zastupovaných aj nezastupovaných nositeľov práv. Peňažné sankcie ukladané OKS pritom možno považovať za veľmi vhodné, pretože zaťažujú rozpočet OKS a stávajú sa súčasťou „účelne“ vynaložených nákladov. Aby sa skutočne podarilo vytvoriť súťaž medzi OKS, tie by mali medzi sebou konkurovať okrem iného aj výškou týchto nákladov a mali by sa prirodzene usilovať, aby nedostávali pokuty. Výška účelne vynaložených nákladov za rok 2013 napríklad kulminovala pri jednotlivých OKS v rozpätí 8 % – 25 %⁹⁹ a za rok 2014 v rozpätí 7,64 % do 30,15%.¹⁰⁰ Preto by OKS mali viac bojovať o priazeň nositeľov práv aj tým, že budú riadne plniť svoje zákonné povinnosti a nebudú riskovať sankcie. Keďže sa však peňažné sankcie zrušili, motivácia OKS súťažiť a dodržiavať stanovené zákonné povinnosti sa môže znížiť.

2.11 Stručne k ďalším zmenám v oblasti kolektívnej správy

Kým najvýznamnejšie zmeny boli popísané v predchádzajúcom texte, stručne možno spomenúť aj ďalšie novinky. Tie sa týkajú napríklad zúženia prípadov povinne kolektívne spravovaných práv (§ 146 NAZ) s odkazom na limity stanovené medzinárodným a európskym právom, či zavedenia možnosti nositeľa práv vykonávať svoje práva na nekomerčné účely individuálne a paralelne na komerčné účely pros-

---

⁹⁹ Cf. Výročná správa za rok 2013 organizácie AGICOA (aplikuje sa aj na AGICOA Europe Slovensko) [online]. 2013 http://www.agicoa.org/english/about/annual_report_13_uk.pdf [cit. 15.11.2015]. Výročná správa za rok 2013 organizácie SOZA [online]. 2013. http://soza.sk/fileadmin/documents/Vyroczna_sprava_soza_2013.pdf [cit. 15.11.2015].

¹⁰⁰ Cf. Výročná správa za rok 2014 organizácie AGICOA (aplikuje sa aj na AGICOA Europe Slovensko) [online]. 2014 http://www.agicoa.org/english/about/annual_report_14_uk.pdf [cit. 15.11.2015]. Výročná správa za rok 2014 organizácie SOZA [online]. 2014. http://www.soza.sk/fileadmin/documents/Vyroczna_sprava_SOZA_2014.pdf [cit. 15.11.2015].

tredníctvom OKS (§ 164 ods. 4 NAZ). Ako nové možno označiť aj právo OKS zraziť z príjmov nositeľov práv príspevok do fondu na podporu sociálnych, kultúrnych a vzdelávacích potrieb, a to aj bez osobitného súhlasu nositeľa práv (§ 170 ods. 4 NAZ). Podľa platnej právnej úpravy môže OKS strhávať iné čiastky okrem účelne vynaložených nákladov len s osobitným súhlasom nositeľa práv. Vychádza sa z toho, že Slovenská republika má zavedený špecifický systém podpory sociálnych a kultúrnych potrieb vo forme umeleckých fondov.¹⁰¹ Od 1. januára 2016 sa však rozdelenie úloh medzi OKS a umeleckými fondami mení, i keď nová právna úprava na túto duplicitu nijako nereflektuje.

Transpozíciou smernice o kolektívnej správe práv sa zavádza aj tzv. multiteritoriálna hromadná licenčná zmluva na online použitie hudobných diel. Takúto licenčnú zmluvu v zmysle § 81 NAZ uzatvára OKS, pričom sa

- týka hudobných diel,
- vzťahuje len na online použitie,
- vzťahuje na územie viac než jedného členského štátu,
- spôsobmi použitia sú vyhotovenie rozmnoženiny online a verejný prenos.

Kým doteraz bolo možné kvôli princípu teritoriality získať prostredníctvom OKS licenciu len na použitie v tom štáte, v ktorom OKS pôsobí (takže v prípade slovenských OKS len na územie Slovenska), v tomto jedinom prípade bude možné získať licenciu aj do zahraničia, čo sa však využije len vo vzťahu ku hudobným dielam používaným

---

¹⁰¹ V rámci slovenskej autorskoprávnej úpravy možno hovoriť o osobitnom kultúrnom modeli, ktorý sa realizuje cez umelecké fondy a nie cez organizácie kolektívnej správy. Ako vyplýva z platnej právnej úpravy, účelom kolektívnej správy práv je len kolektívne uplatňovanie, kolektívna ochrana majetkových práv a umožnenie uvedenia predmetu týchto práv na verejnosti (§ 78 ods. 1 AZ). Naopak, na podporu tvorivej literárnej, vedeckej a umeleckej činnosti sú zriadené umelecké fondy ako národnokultúrne verejnoprávne inštitúcie. Fondy majú plniť svoje poslanie najmä utváraním materiálnych podmienok na vznik nových diel a umeleckých výkonov, ako aj poskytovaním financií na podporu tvorivej činnosti. Vzájomné prepojenie umeleckých fondov a organizácií kolektívnej správy je zakotvené v ustanovení § 2 ods. 3 písm. c) zákona č. 13/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého fondy môžu aj zriadiť organizáciu kolektívnej správy.

online. Kritika v tomto prípade smeruje skôr k textu európskej smernice, ktorá limitovala túto licenciu len na hudobné diela, pričom vo vzťahu k iným predmetom ochrany bude aj naďalej nutné postupovať klasicky a získať licenciu v každom štáte, kde sa používa, individuálne. Paradoxne, nový autorský zákon možno vykladať aj inak, keďže odkazuje na primeranú aplikáciu ustanovení šiestej hlavy aj na výkonného umelca (§ 104 NAZ), výrobcu zvukového záznamu (§ 114 NAZ), výrobcu audiovizuálneho záznamu (§ 122 NAZ), vysielateľa (§ 128 NAZ). V prípade tvorivej databázy zase odkazuje na aplikáciu celej 2. časti NAZ (§ 131 NAZ) a dokonca pri databáze *sui generis* výslovne odkazuje aj na ustanovenia § 65 – 82 NAZ. V tomto smere by bolo žiaduce formulovať odkazujúce ustanovenia presnejšie, aby došlo k správnej transpozícii smernice o kolektívnej správe práv, ktorá v čl. 3 písm. n) jasne upravuje, že online právami na hudobné diela sú práva *autora*.

3. Záver

Hoci návrh nového autorského zákona v podobe, v akej bol predložený na medzirezortné pripomienkové konanie, si vyžadoval značnú revíziu, časť o kolektívnej správe práv priniesla viaceré ustanovenia, ktoré by napomohli skvalitneniu kolektívnej správy na Slovensku, a to nielen na prospech nositeľov práv a používateľov. Neuskutočnil sa tak očakávaný „upgrade“ právnej úpravy, ale skôr „downgrade“. Vinu za tento stav však nesú určite aj európski zákonodarcovia, ktorí pripravili síce rozsiahly text smernice, avšak obsahovo s nedostatkami. V blízkej budúcnosti preto v tejto oblasti nemožno očakávať zásadnejšie zmeny. Faktormi, ktoré by mohli v blízkej budúcnosti zásadnejšie zmeniť fungovanie kolektívnej správy je buď tlak samotných nositeľov práv, alebo vznik efektívneho technického nástroja, ktorý by vytvoril alternatívny a funkčný model správy práv.